Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 299 (14410) | 1976 оной декабриин 23, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ЭХЭ ОРОНДОО— ГАБШАГАЙ АЖАЛ

НҮХЭД ҺААЛИШАД! ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ЖЭШЭЭ АБАЖА, ҺҮ ҺААЛИ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ БУЛТАДАА ТЭМСЭЭ!

ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭБЭШЬЕ, ЗОРИЛГОНУУД ЕХЭ

Захааминай аймагай Хам...ын совхозой СССР-эй 50 ...лэй ойн нэрэмжэтэ һаа...ин фермын малшад жэл ...ри социалис мүрысөөндэ ...маг дотороо һайн дүнгүү... туйлана. Арбадахи та... жэлэй түрүүшын жэлдэ ... һааха. гүрэндэ худалда... түсэбөө болзорһоонь урид ...үргээд. түсэбһөө гадуур ...одукци үйлэдбэрилхын ...лөө дэлгэрһэн Бүхэсоюз... социалис мүрысөөндэ ...олсоод. габшагай һайнаар ...аллажа байна.

Фермын коллектив энэ ... үнеэн бүриһөө 2000 ки...грамм һү һааха гэһэн с...алис уялгаяа ноябриин хориндо 30 килограммаар үлүүлэн дүүртэһэн юм. Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозой Фофановой һаалиин фермын коллективэй хандалга бэшэгтэй танилсажа, өөһэдыгөө арга боломжонуудые нарин нягтаар тооложо үзөөд, жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө һү һаалгые 2200 килограммда хүргэхэбди гэһэн уялга абаа. Тиигэжэ гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 190 центнерээр үлүүлхэбди гэжэ мэдүүлһэн байна. Мүнөө тус фермэ гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 20 до дүүргээ. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 36 центнерээр үлүү болоно.

Эндэхи һаалишад, малшад һү һаалгые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхынгээ хажуугаар, тэрэнэй шанарые һайжаруулха, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын түлөө оролдодог юм. Жэшээнь, үнгэрһэн хугасаа соо һаагдаһан һүнэй 43 процентнь 1-дэхи сортоор гүрэндэ худалдагдаа. Нэгэ центнер һүнэй өөрын үнэ сэн 21 түхэригтэ (совхоз дотор 23 түхэриг), һүнэй тоһолигынь 4,2 процент болоо.

Фермын һаалишад ажал хүдэлмэреэ эрхим һайнаар эмхидхэжэ, урданайхиһаа эртэ эхилһэн үбэлые харагдаа абан, хамаг тэжээлээ буйлуулан шанаржуулжа, малдаа, илангаяа һаамхай үнеэдтээ эдюулнэ. Энээнэй ашаар сүүдхэ бүри 5,6 центнер һү гүрэндэ худалдажа байһан хэмжээгээ 6 центнертэ хүргэхэ, 1-дэхи сортын һү худалдалгые 70 процентдэ, тоһолигыень 4.4 процентдэ хүргэжэ, һаагдаһан һүнэйнгөө 88 процентые худалдадаг байха гэһэн зорилго урдаа табиба.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэдэг энэ фермын түрүү һаалишад Бальжит Шагдурова, Ринчин Цыбикова, Анна Бадмаева, Дымбрен Бабуева гэгшэд үнеэн бүриһөө 2200—2300 килограмм һү һаагаад байна.

Энэ фермын һаалишад хоорондын социалис мүрысөө бодото һайнаар эмхидхэжэ, тэрэнээ бэелүүлхэ таарамжатай арга боломжо олохын тула совхозой партком, хүдэлмэришэдэй профсоюзай, комсомолой комитедүүд, дирекци анхарал ехээр хандуулна. Социалис мүрысөөндэ илажа гараһан һаалишад, малшадые материальна болон моральна талаарнь урмашуулха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Үбэлжэлгын эхинһээ малда, илангаяа һаамхай үнеэдые эдеэлүүлхэ рацион табигдаһан байгаа. Һаамхай үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ 8 килограмм һү һааха гэһэн бодомжотойгоор 2 килограмм үбһэ, 20 килограмм силос, 10 килограмм хэршэтдэжэ буйлуулагдаһан һолоомо, һааһан килограмм һүндэ 500 грамм концентрат үгэнэ. Тиигэжэ үбэлэй һарануудта зунайхиһаа бага бэшэ һү һаажа, арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлые ажалай амжалтаар угтахаар зорижонхой.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

ҺААЛИШАДАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ ТУГ ҮРГЭГДЭНЭ

Мухар-Шэбэрэй аймагай ...ахынуудта малай үбэл...гэ хүндэхэн байдалда ...эржэ байна. Хаа хаана...й ойрын жэлнүүдтэ үзэг...эгүй ехэ саһан оронхой, ...рим ажахынуудта малай ...жээл дуталдана. Гэбэшье. ...магай колхоз, совхозуудай ...шад тохёолдоһон бэрхэ...элнүүдые дабан, малай ...лжэлгэ эмхитэйгээр, гар... багатайгаар үнгэргэхын ...лөө оролдожо байна.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгануудые заабол дүүргэхэ талаар ажахы бүхэндэ ехэ тэмсэл хэгдэнэ. Аймагай Соведэй гүйсэдкомой дэргэдэ тусхай штаб байгуулагданхай. Штабай гэшүүдээр харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд баталагдаад, графигай ёһоор аймгүйсэдкомдо ерэжэ, ажахы бүхэндэ үдэр бүри хэды һүн һаагданаб, гүрэндэ тушаагданаб гэһэн мэдээ суглуулна, бодото хэмжээ абана.

Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тэмсэн, ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлажа байһан һаалишад эндэ олон. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхозой һаалишад Е. Л. Ефимова, М. М. Кожевникова, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой — Г. А. Брылева, А. Н. Хаустова, «Забайкалец» совхозой — С. В. Судомойкина, П. М. Кузнецова, «Знамя Ленина» колхозой — П. Х. Сучкова, П. Н. Рымарева, Д. Ф. Лемешева, Заганай колхозой — Л. М. Братенькова, Е. Г Симухина, Суулгын совхозой — — М. Иванова, А. Чеботарева болон бусад байгша оной 11 һарын туршада даалгагдаһан үнеэн бүриһөө 2337 килограммһаа 3313 килограмм хүрэтэр һү һаажа, жэлэйнгээ түсэб уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Үбэлэй үедэ һү ехээр һааха талаар республикын түрүү һаалишадай жэшээгээр социалис мүрысөөндэ оролсоод, аймагай колхоз, совхозуудай олон һаалишад һайн амжалтануудые туйлана. «Коммунизм» колхозой һаалишад С. М.Федорова болон М. М. Кожевникова, «Забайкалец» совхозой һаалишад С. В. Судомойкина, В. Х. Гуслякова, П. М. Кузнецова гэгшэд үнгэрөөшэ ноябрь һарада даалгагдаһан үнеэн бүриһөө 252-һоо 284 килограмм хүрэтэр һү һаажа, аймаг соогоо түрүүлжэ гараба. Түрүү һаалишадай хүндэлэлдэ аймагай түб Мухар-Шэбэр тосхондо ажалай Алдар солын туг үргэгдэбэ. КПСС-эй райком болон аймсоведэй гүйсэдкомой социалис мүрысөөндэ илагшадта амаршалгын бэшэгүүдые эльгээгээ.

Ц. СУБАНОВ.

Шахан таргалуулдаг Зэдын совхоз гурбан отделенитэй юм. Талын-Булаг гэжэ газарта 2-дохи отделени һуурижанхай. Совхоз байгша оной 11 һарын дүнгөөр 1100 центнер үхэрэй мяха тушаахын орондо 1160 центнер тушаагаа.

Тинхэдэ совхозой коллектив һаяхан 3300 толгой хони гүрэндэ тушаагаад байна. Хонин бүриһөө 4.2 килограмм нооһо хайшалжа, толгой бүхэнэйнь шэгнүүр 43 килограммда хүргөө. Эндэ мэдээжэ болоһон хонишон Георгий Александрович Вершинин онсо шалгарба. Хонишод 60 центнерэй орондо 73 центнер хонинной мяха тушаажа, жэлэй түсэб холо үлүүлэн дүүргэв.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй хонишон Георгий Вершинин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛДЭ АМЖАЛТАТАЙБДИ

Манай колхозой һаалишад болон малшад арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ яһала һайнаар хүдэлжэ гараба гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тэрэнэй ашаар колхоз һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб бүри октябрь һара соо дүүргээ һэн. Декабриин 1-нэй мэдээгээр гүрэндэ 7.035 центнер һайн шанартай һүн худалдагдаа гэхэ гү, али 1035 центнер сагаан эдеэн түсэбһөө үлүү бэлэдхэлэй пунктда оробо Мүн һү үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэгдэв. Энэ жэлэй түсэбэй ёһоор хамтадаа 3 мянган центнер һү абаха байгаа һаа, 8.670 центнер һаагдаа. Мэргэжэлтэдэй тоолжо үзэхэдэ, жэлэй дүүрэтэр үшөө 250 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда эльгээхэ арга боломжотой байнабди.

Энэ амжалтада Үнгэрхэйн һаалиин фермын (даагшань А. Г. Жарникова) коллектив горитойхон хубитаяа оруулаа. Тус фермэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь нэгэ һараар урид дүүргээ. Түсэбэй ёһоор 3.477 центнер һү һааха аад,11 һарын туршада 3.525 центнер абаа. Мүн тиихэдэ 2513 центнер сагаан эдеэ бэлэдхэлэй пунктда эльгээхэ түсэбөө холо үлүүлһэн байха юм.

Тус фермын дүршэлтэй бэрхэ һаалишан К. А. Барыкина жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2247 килограмм һү һаажа, колхоз соогоо түрүү һуурида гараа. Һаалишад Г. Я. Макарова, А. А. Кондратьева, М. В. Жарникова гэгшэд баһал үнеэн бүриһөө 2 мянга гаран килограмм һү һаажа, абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ. Һаалишадай дунда социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар лэ иимэ үрэ дүн туйлагдаба.

Мүнөө үедэ һаалишанай һү һаалгаяа доошолуулхагүйн тула бүхы шадалаараа оролдоно. Энэ жэлдэ урданайхиһаа ехэ тэжээл бэлэдхэгдээ. Тиимэһээ үбэлэй һарануудта һү ехээр һааха арга боломжо бии.

В. КОЛОДИН,
«Заря» колхозой партийна организациин секретарь.

Хяагтын аймаг.

ЭХЭ ОРОНДОО— ГАБШАГАЙ АЖАЛ

СУДНА БҮТЭЭГШЭД ЭЛИДХЭНЭ

Улаан-Үдын судна-бүтээлгын завод һүүлэй хэдэн жэл соо ехээр ургаа, үйлэдбэреэ хараа байса үргэдхэжэ, манай республикын томо предприятинуудай нэгэн болоо. Тус заводой хүдэлмэришэдэй бүтээһэн олон тоото элдэб янзын онгосонууд Эхэ оронойманай гол мүрэнүүд болон нуурнуудта тамарна, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй эд бараа зөөнэ. Тиимэһээ энэ предприятиин коллектив хододоо габшагай һайнаар ажаллажа, гүрэнэй түсэб болон абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ, гаргажа байһан продукциингаа шанар һайжаруулхын тулада ехэ хэмнэлтэ ябуулгануудые бэелүүлнэ.

Судна бүтээгшэд продукци худалдаха жэлэйнгээ түсэбые ноябриин нэгэндэ дүүргэһэн юм. Энэ баясхаланта үйлэ хэрэгтэ зорюулагдаһан митинг предприятиин конференц-зал соо үсэгэлдэр болобо.

Заводой парткомой секретарь П. К. Козырев митинг нээхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй 70 наһа гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, тэрэниие Ленинэй орденоор ба Советскэ Союзай Геройн «Алтан одон» гэжэ хоёрдохи медаляар шагнаһан ушарые үндэрөөр сэгнээд, парти, правительствынгаа абаһан шухала шухала шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө габшагайгаар ажаллажа байһан заводойнгоо түрүүшүүлые халуунаар амаршалба.

Заводой директор Н. А Розанов, фрезеровщик Д. Н. Хохряков. электро-гагнууршан. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Е. М. Жукова, слесарь-заһабарилагша Н. А. Колесников болон бусад эндэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэхэ, үйлэдбэрнин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, бүхы хүдэлмэриин шанар һайжаруулха талаар горитой юумэ хэхэ байһан тухайгаа суглараашадта хөөрэжэ үгэбэ. Тиигээд Эхэ оронойнгоо бүри хүсэн түгэлдэр, хүн зоной баян дэлгэр байдалтай болохынь тулада хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахабди гэжэ мэдүүлээ.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

БҮРИ ҺАЙНААР ХҮДЭЛХЭБДИ

Декабриин 22-ой үглөөгүүр барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын барилгашад хүхюу зугаатайнууд, урма баяртайнууд байба. Эдэнэр байрын гэрнүүдые, промышленна объектнүүдые бариха жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэндэ зорюулагдаһан митингдэ сугларaa. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 360 мянган түхэригэй барилга хэхэ зорилготойнууд.

Партийна организациин секретарь Н. Д. Заварухин баярай митинг нээбэ.

—Социалис индустрие хүгжөөхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэрие шэнэдхэн хубилгаха, совет хүнүүдэй һуудал байдалые һайжаруулха талаар манай түрэл Коммунис парти, Совет гүрэн һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ юумэ хээ Эндэ нүхэр Л. И. Брежневэй оруулһан хубита тон ехэ. Аха дүү социалис оронууд нүхэр Л. И. Брежневэй габьяае үндэрөөр сэгнэжэ, орденуудаар шагнаа, халуун амаршалгануудые эльгээгээ —гээд Н. Д. Заварухинай хэлэхэдэ, барилгашад нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байна.

Мастер Н. С. Бельский барилгашадай урда гаража, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй 70 наһанай ойе бүхы совет арад, тэрэ тоодо 834-дэхи поездын коллектив ажалай илалтануудтайгаар угтаба гээд тэмдэглэбэ. Тус поездын суута хүдэлмэришэн Ажалай Улаан Тугай ордено В. Ц. Сандановта үгэ үгтэбэ.

— КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй 70 наһанай ойе юрын хүдэлмэришэд ехэ баяртайгаар тэмдэглэбэбди. Һүүлэй жэлнүүдтэ ажалшадай байдал һуудалые һайжаруулха талаар манай Коммунис партиин ЦК, Леонид Ильич тон ехэ ажал ябуулга хээ. хэнэшье. Энээнэйнь урмада үшөөл һайнаар хүдэлхэбди. —гээд тэрэнэй хэлэхэдэ, олоной альга ташалга удаан үргэлжэлөө.

К. ЖАМЬЯНОВ.

Л. И. БРЕЖНЕВ 18-дахи АРМИИН ВЕТЕРАНУУДТАЙ УУЛЗАА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев фронтын ханинартаяа — 18-дахи армиин ветерануудтай декабриин 21-дэ Кремль дотор уулзаа.

Ороной олон городуудһаа Москва ерэгшэд, армида хамта алба хэгшэд өөрынгөө комиссар — Леонид Ильич Брежневые 70 наһанайнь ойтой дашарамдуулан халуунаар амаршалаад социалис Эсэгэ оронойнгоо аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал батадхалгын ашa туһада зорюулдаг ажал ябуулгадаа саашанхи амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев 18-дахи армиин ветерануудта амаршалгануудайнь түлөө үнэн зүрхэнһөө баяр хүргөө.

(ТАСС).

ЭХЭ ОРОНДОО БУСАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй 70 наһанай ойтой холбоотой хэмжээ ябуулгануудта хабаадаһан Монголой Арадай-Революционно партиин Нэгэдэхи секретарь, Монголой Арадай Республикын Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал Эхэ орондоо бусахын тула декабриин 21-дэ Москваһаа мордобо.

МНР-эй ба СССР-эй гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэһээ Ю. Цеденбалые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Д. Кулаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн Н. Т. Новиков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүдтэ кандидат О. Б. Рахманин гэгшэд үдэшэбэ.

МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Х. Банзрагч үдэшэлсэбэ.

МОСКВАДАА БУСАЖА ЕРЭЭ

КПСС-эй делегациин бүридэлдэ орожо, Вьетнамай Коммунис партиин IV съездын хүдэлмэридэ хабаадаһан, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев декабриин 28-да Ханойһоо Москвадаа бусажа ерэбэ.

Тэрэниие КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. В. Капитонов. тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүдтэ кандидат О. Б. Рахманин гэгшэд аэродром дээрэ угтаа.

СРВ-гэй хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура эрхилжэ байһан этигэмжэтэ Та Хыу Кань угталсаба.

ХАНОЙҺОО МОРДОБО

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Компартиин IV съездын хүдэлмэридэ хабаадаһан КПСС-эй делегацида орожо ошоогшо, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев Эхэ орондоо бусахын тула декабриин 21-дэ мордоо.

Тэрэниие КПВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой ба Секретариадай гэшүүн, СРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Нгуен Зуй Чинь, КПВ-гэй ЦК-гай секретарь Суан Тхюи, КПВ-гэй ЦК-гай гэшүүн, СРВ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Нгуен Хыу Кхиеу гэгшэд аэродром дээрэһээ үдэшэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-һээ СРВ-дэ байдаг элшэн сайд, КПСС-эй делегациин бүридэлдэ ороһон Б. Н. Чаплин үдэшэлсөө.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ—ЭМХИДХЭЛҺЭЭ

Хэнэйшье мэдэһээр, рес...бликa соогоо эгээ гүрүү...я шахуу Сэлэнгын аймагай ажахынууд һү ехэтэй ...ментал үхэрнүүдые нюгай үүлтэрэй малтай хо... үсхэбэрилжэ эхилһэн ...шэ Тиимэһээ эндэхи ...ахынууд гол түлэб симментал үүлтэрэй, һү шэмэ ...тэй үнеэдтэй болонхой. Тобшохоноор хэлэбэл, эндэ... жэлэй ямаршье сагта ехээр абаха аргатай.

Энээнние хараадаа абажа ... шалгалтын бригада ... түрүүн һаалиин фермэ...дээр ябажа, һаалишад ...дынгөө арга боломжо...дые хэр зэргэ хэрэглэнэ ...эб гэһэн асуудалда гол ...аралаа хандуулба. Теэд ... оной үнгэрһэн 11 ...ын дүн харахада, бира...лэг байдал үзэгдэнэ. ...шээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэ... энэ үе соо аймаг дотор ...дөө 91.992 центнер ... абтаһан байгаа һаа, ...гша ондо 86.018 центнер ...даа. Тиихэдэ нёдондоной һара соо үнеэн бүриһөө ... зэргээр 1997 кило...амм һүн һаагдаһан һаа, ...өө жэлдэ 1819 кило...амм абтаа. Ондоогоор хэ...эл, һү һааха жэлэй тү... оройдоол 84 процент ...ргэгдэв.

Бүхы һаалишадан арга ...мжоёо хэрэглэжэ, ай...ар шангаар хүдэлөө... декабрь һарада 5 ... центнер һүн һааг..., байгша ондо бүхыдөө ...018 центнер абтаха гээд ...жэлтэд багсаана. Тии...дээ энэ жэлдэ һү һааха ... арай шамай 89—90 ...цент дүүргэгдэхэ жэшээ... Илангаяа Тельманэй, ...вэй нэрэмжэтэ, Сэлэн... совхозууд һү багаар үйлэдбэрилжэ, жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэгүйнь.

Иимэ тулюур байдалда ороод байбашье, үбэлжэлгын үедэ һү һаали эрид дээшэлүүлхэ, түсэб даабари заатагүй дүүргэхын тула эндэхи колхоз, совхозуудта шухала юумэн хэгдэнэ гэхын аргагүй. Жэшээ болгон XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозые абажа харая. Тус колхоз һү һаалгаар аймаг соогоо жэлһээ жэлдэ түрүү зэргэдэ ябадаг байһан юм. Дүршэлтэй бэрхэ һаалишад эндэ олон. Гэбэшье энэ жэлдэ тус ажахын һү үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэхэгүйнь мэдээжэ болоо. Энээнэй гол шалтагаануудые элирүүлхые хүсэгдөө. Ажахын Залаагай һаалиин фермын дүнгүүдээр омогорхохоор бэшэ байна. Эндэ бүхыдөө 173 үнеэн харууһалагдана. Эдэнэй 138-ниинь мүнөө һаагдана. Һүүлэй үедэ эндэхи үнеэдэй ашаг шэмэ доошолоо. Жэшээнь, үнгэрэгшэ 11 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1792 килограмм һү һааха түсэбтэй һаа, бодото дээрэнь 1.757 килограмм абтаа. Һүүлшын табан хоног соо һаалинь хамтадаа 94 килограммаар доошолоо. Мүнөө үнеэн бүриһөө үдэртэ дунда зэргээр миил 4 килограмм һүн һаагдана. Эдэ тоо, баримтануудтай танилсаад байхада, «Ямар шалтагаанһаа боложо һайн үүлтэрэй үнеэдһээ бага һүн абтанаб?» гэһэн асуудал заатагүй гаража ерэнэ. Тиимэһээ «Малда бага тэжээл үгтэнэ гү?» гэһэн асуудал нэн түрүүн табигдаа һэн.

— Үгы даа, үнеэн бүридэ үдэртөө тэжээлэй 9—10 единицэ үгтэдэг, — гэжэ ахалагша һаалишан Тагзима Сабировна Закирова хэлэнэ. — Һаалишаднай үнеэдээ өөһэдөө эдеэлүүлнэ. Тэдэнэр үнеэндэ хэды шэнээн тэжээлэй үгтэхэ байһаниие һайн мэдэхэ ха юм.

Үнэхөөрөөшье, энэ фермын мал элдэб тэжээлээр хангагданхай. Үбһэ, һолоомоһоо гадна, сүүдхэ соо үнеэн бүридэ 2 килограмм, гадна һаагдаһан килограмм һүн бүридэ нэмэлтэ 500 грамм талха тарянай зүйл үгтэдэг. Мүн шэнисын гү, али обёосой хэршэгдэһэн һолоомо талха тарянай зүйлтэй худхажа буһалгаад, үдэртөө хоёр дахин үнеэдтэ эдюулнэ.

Теэд иимэ һайн тэжээлтэй үнеэдһээ һүн яахадаа багаар абтанаб?

Ушарынь гэхэдэ, үнеэдэй байра хүйтэн, шиигтэй, муухайшье. Малай тэжээл хэдэг хобоонууд хатажа хагсашанхай. Тиимэһээ һаалишадай зөөжэ, хобоонууд соо хэһэн малай шэнгэн тэжээлэй эхэнхи хубинь адхараад, шала дээгүүр шалбааг тогтошонхой. Байра соонь хүйтэн, зайн галай лампочканууд үлэ мэдэг гэрэлтэнэ. Иимэ байдалда һаалишадай һайнаар ажаллаханьшье бэрхэтэй юм ааб даа.

Гадна фермын һаалишадай ажалай журам һула гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. «Зарим һаалишаднай ажалдаа гээгдэжэ ерэхэһээ гадна, ямаршье шалтагаангүйгөөр заримдаа хүдэлмэридөө гарадаггүй», — гэжэ Тагзима Сабировна хэлэнэ.

Үнэхөөрөөшье, бидэнэй энэ фермэдэ ерэһэн үдэр һаалишан Клара Бадмаева обед болотор ажалдаа ерээдүй байгаа. Иигэжэ зарим һаалишадай ажалдаа хайша хэрэг хандаһанһаа боложо, үнеэд саг соогоо эдеэлүүлэгдэнэгүй, һаагданагүй. Тиимэһээ һү һаалиин бага байһаниие гайхамаар бэшэ болоно. Ажалай журам эбдэгшэд тушаа ямаршье хэмжээн абтаагүй байһаар.

Фермын улаан буланда орохын тула балай харанхы коридор соогуур нилээд удаан тэмтэрэгдээ. Энэл улаан булан соогоо һү тушаажа абадаг, һүнэй сэбэрые, тоһолигые шалгадаг байна. Хэнэйшье мэдэһээр, һүнэй тоһолигые дулаан гэртэ шалгадаг ааб даа. Теэд эндэнь хүйтэн, газаахиһаа дулаан гэхээр бэшэ. Ори ганса сонхонь мүнөө болотор дулаалагдаагүй.

Эндэхи һаалишадтай хөөрэлдэхэдэ, колхозой правлени, партком үбэлжэлгын үедэ малшадай ажаһуудалай, соёлой, бусад хэрэглэмжэ хангаха хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна гэжэ элирүүлэгдэбэ. Жэшээнь, үбэлжэлгын эхинһээ хойшо агитатор, медицинын, соёлой хүдэлмэрилэгшэд энэ фермэдэ нэгэшье харагдаагүй. Малшадтай хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэгүй, кино табигданагүй.

Залаагай фермынхидэй үхибүүд арбаад километртэ ябагаар ябажа, һургуулида һурана. Һурагшадые машинаар зөөхэ тухай асуудал эндэхи малшад оло дахин табяа. Теэд энэ асуудалда хэншье анхаралаа хандуулнагүй. Тиимэһээ үхибүүдээ ямар нэгэн аргынь оложо һургуулидань хүргэхэ, угтаха гээд. һаалишад ярадаг, ажалһаа гээгдэнэ.

Һаалишад, малшадай һуралсал энэ фермэдэ эмхидхэгдэнэгүй. Һаалишадые һургажа, мэргэжэлынь дээшэлүүлхэ хэрэг тон шухала удха шанартай гээд һанагдана. Ушарынь юуб гэбэл, олонхи һаалишадынь залуушуул, гурбан басаган дунда һургуули һая дүүргээд, фермэдэ хүдэлжэ байна. Залуушуулай урдаа хаража ябаха, эрхим ажалай жэшээ дахан абаха дүршэлтэй һаалишад эндэ бии. Жэшээнь, I классай мастер-һаалишан, сомоной Соведэй депутат колхозой правлениин гэшүүн Тагзима Сабировна Закирова Залаагай һү һаалиин фермэдэ долоодохи жэлээ хүдэлнэ. Жэл бүхэниие амжалтатайгаар дүүргэдэг бэрхэ һаалишан энэ ондо түсэбөө баһа холо үлүүлнэ. Үнеэн бүриһөө үнгэрэгшэ 11 һара соо 4282 килограмм һү абаа.

Колхозой 2-дохи отделениин үүлтэртэ үнеэдэй фермэ түб һууриһаа холо бэшэ оршодог. Тус фермын хашаа хорёонь уужам, ехэ. Малай байра соо ороходо, дулаан, хуурай. Эндэ бүхыдөө 213 үнеэн харууһалагдана. Тэдэнэйнь 128-ниинь мүнөө һаагдана. Фермын һаалишадай ажалай эрхэ байдал Залаагайхиһаа һайн гэбэл, алдуу болохогүй. Үбһөөр, бусад тэжээлээр малынь энэ жэлдэ яһала һайнаар хангагданхай. Һолоомо, талха тарянай зүйл буйлуулагдажа, һаалишад үнеэдээ рационой ёһоор эдеэлүүлнэ. Тобшохоноор хэлэбэл, һү ехээр һааха арга боломжо эндэ бии

Тиигэбэшье һаалишадай ажалай үрэ дүн ахирхан байба. Тус коллектив үнеэн бүриһөө һү һааха жэлэй түсэб 91 процент дүүргээ гэхэ гү, али 11 һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр үдэрэй 5.7 килограмм һү һааһан байна. Симментал үүлтэрэй үнеэнһээ һураггүй ехэ һүн абтахаар байгаа. Фермын коллектив жэлэй туршада хамтадаа 4102 центнер һү һааха түсэбтэй һаа, 11 һара соо оройдоол 3653 центнер абаа. Жэлэй түсэб дүүргэхын тула декабрь һарада үшөө 449 центнер һү һааха зэргэтэй болоно. Теэд...

— Декабрь соо шадаал һаа, 250 центнер һүн абтахаар, — гэжэ тус фермые даагша Соли Дондоковна Цырендондокова хэлэнэ. — Түсэбнай дүүргэгдэхэгүйнь. Фермэдэмнай һаалишад, мал адуулагшад дуталдана.

Дээрэ дурсагдаһантай адлирхуу дутагдалнууд Сэлэнгын аймагай бусад ажахынуудай зарим фермэнүүдтэ дайралдана. Нэн түрүүн Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой түбэй, Кировэй нэрэмжэтэ совхозой Дунда-Бүхэнэй һаалиин фермэнүүдтэ дутуу дунданууд олон. Һү һаалиин доошолхо ушар имагтал ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, һаалишадай ажалдаа хайша хэрэгээр хандаһанһаа болоно гэжэ хэлэлтэй. Тиимэһээ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, аймагай партийна, советскэ болон ажахын органууд үбэлжэлгэдэ ушарһан дутагдалнуудые дары усадхажа, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгые эрид һайжаруулха хэмжээ абаха уялгатай.

Б. Ж. БИМБАЕВ,
республикын арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ инспектор.
М. ДАШИЕВ.
Сэлэнгын аймагай арадай хиналтын комитедэй инспектор.
Р. ДОНДУКОВ,
манай корр.

АША ҮРЭ ЕХЭТЭЙ БОЛГОХО

(КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой пленумһээ тэмдэглэл)

Үйлэдбэриин коллективүүдтэ ажалшадые үзэл бодолой политическэ, ажалай, абари зангай талаар хүмүүжүүлгые аша үрэ ехэтэй болгохын тулада городой партийна организацинуудай зорилгонууд тухай асуудалые КПСС-эй Улаан-Үдын горком эндэ һая болоһон пленум дээрээ зүбшэн хэлсэһэн байна. Партиин горкомой секретарь **Г. Д. Басаев** энэ асуудалаар элидхэл хээ.

КПСС-эй XXV съезд дээрэ заагдаһанай ёһоор, партийна организацинуудай ажал ябуулгын ямаршье һалбаридал адли коммунис хүмүүжүүлгэдэшье хүсэ нүлөө ехэтэй, аша үрэ ехэтэй болгохо асуудал тон шухалада тоологдодог болонхой гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Партийна организацинуудай бодото ажал манда зам заажа үгөө, энээниие даган ябабал, аша үрэ ехэтэй болгожо шадаха байнабди. Энэнь юун бэ гэхэдэ, хүмүүжүүлгын бүхы хэрэгтэ комплексноор хандаха гэхэ гү, али арад зоной ондо ондоо илгаа хараадаа абалсажа, үзэл бодолой-политическэ, ажалай, абари зангай талаһаань хүмүүжүүлгые нягта холбоотойгоор ябуулха шухала гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев съездэ хэһэн элидхэл соогоо тэмдэглээ һэн.

Суртал бодолой, заршам журамай талаһаа хүн бүхэнэй ургаха гээшэ айхабтар шухала. сэнтэй хэрэг болоно. Юуб гэхэдэ, дүрбэн тэгшэ мэдэрэлтэй, сэбэр сэхэ, һайн һайхан сэдьхэлтэй хүниие хүмүүжүүлхэ гээшэ манай эгээн дээдын уг зорилго мүн болоно гэжэ КПСС-эй XXV съезд дээрэ хэгдэһэн партиин ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор хэлэгдэнэ. Энээнтэй зохилдуулан, ажалшадые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ, суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха, аша үрыень ехэ болгохо талаһаань городой партийна организаци хаража үзэһэн байна.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые, Белоруссиин партийна организацида суртал бодолой кадрнуудые шэлэн томилхо тухай бодоод, үзэл сурталай асуудалаар абтаһан партиин ЦК-гай бусад тогтоолнуудые хүтэлбэри болгон, партиин горком, райкомууд, партийна комитедүүд, партийна эхин организацинууд үзэл бодолой, ажалай, нравственна талаһаань ажалшадые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ шэнэдэн һайжаруулха, арга зэбсэгээ мүлихэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулна гээшэ. Бүхы ажалшадые коммунис үзэлөөр, марксизм-ленинизмын сурталаар хүмүүжүүлхэ гээшые суртал бодолой хүдэлмэриин гол шухалань мүн гэжэ парти тоолодог юм.

Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партийна һуралсалай зорилгонууд тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой эрилтын ёһоор партийна, комсомолой һуралсал, бүгэдэ ниитын экономическа һуралсал бүридүүлхэ талаар городой партийна организаци ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Урда жэлэйхидэ орходоо энэ жэлдэ олон хүн һурана. Партийна, комсомолой, экономическа һуралсалда 48.855 хүн һурана. Эдэнэрэй 14.542-ынь коммунист, нёдондо 11,5 мянга байгаа. Эхин шатын 235 һургуули, марксизм-ленинизмын 421 һургуули, 349 теоретическэ семинар хүдэлнэ. Марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ 1.200 хүн һурана.

Партиин горкомой, райкомуудай, парткомуудай бюро дээрэ, городой пропагандистнарай суглаан дээрэ партийна һуралсал тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Һуралсалай удха улам гүнзэгы болгохо, партиин теори ба политикые коммунис байгуулалтатай нягта холбоотойгоор шудалха, аша үрэ ехэтэй арга хэрэглэхын тулада зохихо хэмжээнүүд абтаһан байгаа. Энэ жэлдэ политическэ һуралсалда партиин XXV съездын материалнууд шудалагдана. Партиин ЦК-гай Октябрьска Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй һүүлэй сессиин материалнуудые мүнөө партийна, комсомолой һуралсалда үзэжэ байна. Энэ жэлдэ 526 экономическа һургуули хүдэлнэ, эдээндэ 13 мянган хүн һурана.

Городой партийна организацида пропагандистаар улам бэрхэ хүнүүд табигдана. Хоёр мянга гаран пропагандистнарай 80 процентнь дээдэ эрдэмтэйшүүл. мүн лэ эдэ шэнээн хүн 3 жэлһээ дээшэ энэ ажалда хүдэлнэ. 1.800 хүтэлбэрилхы тушаалтад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд пропагандистаар ажаллана.

Пропагандистнарэй хүмүүжүүлхы, эмхидхэхы үүргэ дээшэлүүлэгдэнэ. «Пропагандист ба угтамжын түсэб» гэһэн В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Ивановай камвольно комбинадай пропагандистнарай үүсхэлые прибор бүтээлгын заводой пропагандистнар дэмжээ. Заводой экономическа бүхы һургуулинуудта энэ асуудалаар хэшээлнүүд үнгэргэгдөө, мүн энэл асуудалаар конференци хэгдээ. «Пропагандист табан жэлдэ» гэһэн хүдэлөөе авиационно заводто 48 пропагандист дэмжээ. Эдэнэрэй туһаламжаар угтамжын 68 түсэб, 52 социалис уялга зохёогдоо, ашаг үрэ, шанар дээшэлүүлхэ ноёсонүүд элирүүлэгдээ. Һурагшадай рефератнууд соо уралан нарижуулгын 72 дурадхал оруулагдаа. «Электромашина» заводто, ЛВРЗ-гэй хэдэ хэдэн цехүүдтэ, республикын больницада, 8-дахи автобазада, «Забайкаллес» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ, элүүрые хамгаалгын министерствэдэ болон бусад газарта политическэ, экономическа һуралсал һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Партийна комитедүүд хүтэлбэрилхы тушаалтадай һуралсалда ехэ һаналаа табидаг байна. Энэншье ойлгосотой. КПСС-эй XXV съездын тодорхойлһон коммунис байгуулалтын шэнэ зорилгонууд хүтэлбэрилхы тушаалтадай эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ хүдэлмэреэ улам һайжаруулха гэһэн эрилтэ табижа байна. Городой партийна организацида хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ямар нэгэн һуралсалда хабаадана.

Коллективүүдтэ ябуулагдадаг лекцинүүд, агитколлективүүдэй хүдэлмэри, политическэ мэдээсэл, харуулан ойлгуулха агитаци гэхэ мэтэнүүд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Партийна организацинуудта политическэ хүдэлмэриин гурим би болонхой. Город соо 5 мянган лектор, политинформатор, элидхэлшэд политическэ хүдэлмэри эрхилнэ. Эдээнэй олонхинь элдэб һалбаринуудай хүтэлбэрилэгшэд болоно 400 агит коллективтэ 5,5 мянган агитатор бии.

Гурбан түхэлэй хүмүүжүүлгые нэгэдүүлжэ, уран хурсаар ябуулдаг зэбсэг — социалис мүрысөөн болоно. Ниитын үйлэдбэриие улам арьбадхаха хэрэгтэ туһалхаһаа гадна, социалис мүрысөөн совет хүнэй алишье талааран ургахада хүсэтэ нүлөө үзүүлдэг байна. Партийна съездын болоһонһоо хойшо бага саг үнгэрөө. Теэд ямар олон үүсхэл гаража, олондо дэмжэгдээ гээшэб. Жэшээнь, нарин сэмбын комбинадай Г. И. Гавриловагай хүтэлбэрилдэг сэмбэ нэхэгшэдэй бригада табан жэлэй түсэб 3 жэл 8 һара соо дүүргэхэ уялга абаа. Абаһан уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Авиационно заводой Ажалай Улаан Тугай, Октябриин революциин орденуудтай үрэмдэгшэ Т. И. Фёдоров иимэ үүсхэл гаргаа: арбадахи табан жэлэй туршада жэл бүри ажалай бүтээсэ 8 процентээр дээшэлүүлхэ, эрхим шанартай продукци гаргаха, энээнэй үндэһөөр табан жэлэй түсэб 3,5 жэл соо дүүргэхэ. Нүхэр Фёдоров энэ уялгаа мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэжэ ябана.

Партиин горкомой бюро эдэнэрэй үүсхэл дэмжээд, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ партиин райкомуудые, парткомуудые, партийна организацинуудые уялгалаа. Городой олонхи предприятинуудта, барилгын организацинуудта энэ үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдээ. «Эрхим шанарай табан жэлдэ — бата найдабарита ажал» гэһэн уряа доро дэлгэрһэн мүрысөөндэ ЛВРЗ-дэ нүхэр В. П. Челмедеевэй бригада түрүүн оролсоо. Продукциин шанар дээшэлүүлхын түлөө мүрысөөе СССР-эй Верховно Соведэй депутат Е. М. Мацуковой бригада эхилһэн юм. Нарин сэмбын комбинадта үнэтэ үүсхэл гараа. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Л. Н. Глушковагай ударидадаг бригада СССР-эй профсоюзуудай XVI съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэһэн үүсхэл гаргаба. Жэлэй эсэс болотор 80 тонно ноохо түсэбһөө гадуур илгаха, «СССР-эй профсоюзуудай XVI съездын нэрэмжэтэ бригадын» түлөө тэмсэхэ, 1977 оной 1-дэхи кварталай түсэб мартын 21-дэ съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ. Комбинадай коллектив энэ үүсхэл дэмжээд, СССР-эй профсоюзуудай съездын хүндэлэлдэ 2 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдаха уялга абаа. Мүнөө нүхэр Глушковагай бригада уялгаа үлүүлэн дүүргээ. 11 һара соо 190 тонно ноохо түсэбһөө гадуур илгаһан байна. Тиигэхэ мүртөө продукциинь 80 процентнь эрхим шанартай.

Үйлэдбэриин коллективүүдтэ һурган хүмүүжүүлхэ хэрэг дэлгэрэнхэй. ЛВРЗ-дэ, прибор бүтээлгын, авиационно заводуудта, 8-дахи автобазада энэ талаар дүй дүршэл бии болоо. Железнодорожно районой һурган хүмүүжүүлэгшэдэй университет нээгдэнхэй. ЛВРЗ-һээ Борис Захарович Поздеев, Бадма Сандакович Батуев, авиационно заводһоо Тимофей Изотович Фёдоров, Николай Иванович Иванов болон бусад һурган хүмүүжүүлэгшэд город соо суутай болонхой.

Эмхидхэлэй, техническэ, экономическа, хүмүүжүүлгын хэмжээнүүдые нягта холбоотойгоор ябуулжа шадаһанай ашаар үйлэдбэридоо эрхим үрэ дүн туйладаг коллективүүд бии юм. Буряадай мебель хэдэг, модо үйлэдбэрилдэг комбинат энээндэ жэшээ болоно үгэнэ. Комбинадай дирекци, партийна комитет суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин оншо арга нарижуулха гэжэ ходо оролдодог юм. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хүтэлбэрилэгшэдые хабаадуулдаг. Политическэ, экономическа һуралсал гурим шалгахай. Комбинадай директор А. П. Шапиро түрүүтэй бүхы хүтэлбэрилэгшэд пропагандистаар хүдэлдэг. Коммунис ажалай 18 һургуули эндэ хүдэлнэ. Комбинадай олонхи хүдэлмэрилэгшэд ямар нэгэн һуралсалда хабаадуулагдана. Үзэл сурталай бүхы хүдэлмэри үйлэдбэритэй нягта холбоотой юм. Хүн зониие хүмүүжүүлхэ талаар дирекциин, парткомой эрхилдэг хүдэлмэри тус коллективэй гайхамшаг ажалда толи мэтээр харагдана.

Прибор бүтээлгын заводой партийна организаци хүн зоной дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха талаар ехэ дүршэлтэй болонхой.

Хэды нимэшье һаа, олон газарта суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Эндэ ямар шалтагаанууд бии гээшэб? Политическэ, экономическа, комсомолой һуралсалда үнгэргэгдэдэг хэшээлнүүдэй удха, теориин, методикын талаар һула гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Байгша оной октябрь, ноябрь һаранудта партиин горкомой пропаганда агитациин таһаг 70 теоретическэ семинарай, һургуулиин, кружогой хэшээлнүүдые шалгаһан байгаа. Олон коллективүүдтэ методикын, удхынгаа талаар олон хэшээлнүүд һайжаржа шадаагүй, ехэ хубилалта болоогүй. Хайшаа хэрэгээр үнгэргэгдэдэг хэшээлнүүд олон байһан зандаа. 397-дохи СМП-гэй марксизм-ленинизмын һургуулида иимэ дутагдал элирүүлэгдээ. Олон пропагандистнар һонирхолтой хөөрэлдөө хэжэ шаданагүй. Теориин асуудалнуудые, партиин XXV съездын тобшолнуудые бодото байдалтай холбожо шадахагүй ушар бии. Үгышье һаа, нүгөө тээшээ хэлтыхэ ушар гарана. Үйлэдбэритээ холбожо, теориин асуудал шудалаабди гэһэн бэеэрээ хэшээлнүүдээ үйлэдбэриин суглаанишуу болгоно. Типографиин, 5-дахи СМУ-гай, 2-дохи СМУ-гай, пивын заводой, вагоной депогой, бэлэгэй хэрэгсэлнүүдые уралдаг заводой, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые гаргадаг заводой партийна организацинуудта иимэ ушар үзэгдэһэн байна.

Комсомолшууд, залуушуулай политическэ һуралсалда ехэ дутагдал бии. 2-дохи СМУ-гай, ПАП-1-дэ залуушуулай һуралсал эмхидхэгдээгүй. Партийна олон организацинууд политическэ хүдэлмэриин олон янзын онол арга тоодоггүй байна. Горпищеторгын, барилгын организацинуудай олон коллективүүдтэ, «Теплоприбор» заводто, Кировэй нэрэмжэтэ заводто, гэр барилгын комбинадта политическэ мэдээсэлэй гурим они болоодүй байһаар.

Политинформаторнуудай, лекторнуудай хүдэлмэриин гол дутагдал — юуб гэхэдэ, эдэнэр хүн зоной эрилтэ, эрдэм бэлэдхэл хүсэд мэдэнэгүй, бүгэдэндэ эли болоһон баримтанууд тухай хөөрэнэ, үнэхөөрөө политическэ хүдэлмэри ябуулхаар зоной дунда хүрэжэ шадагданагүй гэжэ элидхэлшэ, авиационно заводой парткомой секретарь **Е. В. Тетерин**, авиапредприятиин командирай орлогшо **Д. А. Шикуло** ... шэд тэмдэглэбэ. Партийна зарим организацинууд һүүлэй үедэ агитаторнуудые хү... дэлгэнэгүй. Ехэнхидээ һуралтануудай үедэ эдэнэр хүдэлнэ. Агитаторнай үгэ, ажалайнь жэшээ тон ехэ ү... ха шанартай байһан зандаа. Авиационно заводой агитатор **В. А. Жуковай** хүдэлмэриин жэшээ энээниие эли тодоор гэршэлжэ байна. Д... дүршэлыень партиин обком согсолоо һэн.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд тохёолдодог байна. Мүрысөөе үргэнөөр харуулха, дүнгүүдыень сасуулха, эрхим дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ дутагдал гарана. Хоёрдохёор, мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ, хүсэ үшөөл һайса сэгнэгдэнэгүй. Нарин сэмбын комбинадай профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ **В. А. Агалова**, прибор бүтээлгын заводой токарь **В. Ф. Шумилов**, гэр барилгын комбинадай бригадир **А. И. Лисичников** гэгшэд мүрысөө эмхидхэдэг тухайдаа, мүн энэ асуудалаар шүүмжэлхы ажаглалта хээ.

Ажал гээшэ хүн зониие хүмүүжүүлдэг һургуули гээшэ. Эндэ олон янзын онол арга бии. Тэрэнэй нэгэн түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлгэ болоно. Тон шухалань хадаа түрүү аргые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ болоно Партийна, профсоюзай организацинуудай хэхэ юумэн эндэ ехэ гээд элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Ажалшадые хүмүүжүүлхэ тухайда пленум дээрэ олон үльгэр жэшээ харуулагдаа, шүүмжэлхы ажаглалтанууд хэгдээ. Ниитын гурим журам эбдэхэ, архи ууха, ажалдаа хайша хэрэгээр хандаха, юумэндэ хомхойрхо, ниитын зөөридэ хайша хэрэгээр хандаха, билдагуушалха гэхэ мэтын ябадалые усадхахын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулха шухала гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаараа партиин горкомой пленум дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

Д. ЖУГДУРОВА.
манай тусхай корр.

Малай үбэлжэлгэ — мүнөөдэрэй гол асуудал

ТЭЛИМБЫН ҺААЛИШАДАЙ ОРОЛДОСОТО АЖАЛ

Үдэшын улаан шаргал наран сайран хэбтэһэн Тэлимбэ нуур болон тэрэнэй баруун эрьеэрхи айлнууд дээгүүр һүүлшынгээ элшэ сасан, Бирасхаанай хүтэл дабаанай саагуур аргаахан орошобо. Уданшьегүй гансашье совхозой түб тосхоной сонхонууд бэшэ, мүн нуурай саагуурхн талаар оршоһон малай үбэлжөөнэй байранууд тээһээ электрын галнууд ялалзаба. Нуурай хойто талада томохон һуурин мэтэ олохон гэр байрануудай сонхонууд толорон харагдана. Энэмнай Эрьеын һү һаалиин фермэ гээшэ.

Бидэнэй эндэ ерэхэдэ, һаалишад үдэшынгөө һаам эхилхээ байбад. Хуушабтар аад, уужам ехэ байра соо үнеэд булта уягданхай, силос хэгдэһэн хобоонууд соо һоо эдеэлнэ. Үнеэдгээ тэжээл тараажа үгэһэнэй һүүлээр, хүхэ үнгэтэй сэбэр халаадуудаа үмдэһэн һаалишад хүлэгүүдээ абажа, өөһэд өөһэдынгөө бүлэг үнеэд тээшэ ошонод.

— Манай совкоз казах үүлтэрэй мяхалиг үхэр мал үсхэбэрилхэ шэглэлтэй юм. Энэ талаараа яһалашье амжалтатай, холо ойрогүй суутай боложо ябана. Үүлтэртэ үхэр мал олоор үсхэбэрилхэ, гадна һү ехээр үйлэдбэрилхэ тушаа баһал нилээдгүй хүсэ шадалаа гарганабди. Совхознай һү һаалиин хоёр гүүртэтэй юм. Мүнөө манай гүүртын малшад жэлэй дүүрэтэр шадаал һаа ехэ һү һаахын түлөө тэмсэжэ байна. Һүүлэй үедэ һү һаалимнай бага зэргэ дээшэлжэ эхилээ. Тиигэжэ үдэрэймнай һаам бүхыдөө 900 гаран килограммда хүрөө гэхэ гү, али һаагдадаг үнеэн бүриһөө 7 килограмм шахуу һүн абтана — гэжэ гүүртые даагша Токтохо Намжилович Цыбиков коллективэйнгөө ажал хэрэгүүдтэй танилсуулха зуураа хөөрэнэ.

Энэ жэлдэ «Комсомольский» совхоздо тохёолдоһон бэрхэшээлые хараада абаа һаа, нээрээшье Эрьеын фермын малшад һайн амжалтатай ябажа байна. Ушар юуб гэхэдэ, үнгэрһэн зундаа Тэлимбэдэ ган гасуур болоһо, үбһэншье, һолоомоншье тон багаар хуряагдаа. Тиигэжэ малай үбэлжэлгэ бэрхэшээлтэй эрхэ байдалда эхилэнхэй. Энээн дээрэһээ үнеэд үдэрынь бэлшээридэ гаргагдана. Хагда, һолоомоной узуурта мүнөө болотор бэлшэжэ ябаһан үнеэдһээ һү ехээр һаагдахагүй гэжэ һанахааршье һаа, Эрьеын фермынхид һү һаалгаяа доошолуулнагүй. Һэйса бэлшээгдэһэн үнеэдтэ талха тарянай зүйл тэжээлэй цех соо буйлуулагдажа үгтэдэг, силос таһалдуулагдадаггүй дээрэһээ һү һаалинь ехэ зандаа байна ха юм. Үнеэн бүхэндэ 2 килограмм, үшөө һаагдаһан килограмм һүндэ 500 грамм талха тарянай зүйл, толгой бүридэ 10 килограмм силос үгтэнэ. Мүнөө дээрээ саһанай бага, сагай бараг дулаан байхада, үбһэ, һолоомон үнеэдтэ огто үгтэнэгүй бшуу. Хэды тиигэбэшье фермын үнеэд булта таргап тобирнууд. Энээндэ мал адуулагшадай ехэхэн хубита бии.

— Энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр хомор үбэлжэхэмнай. Тиимэһээ үнеэдээ тураахагүйн тулада эдеэлүүлгэ, харууһалгыень үдэр бүри алгадгүй зүбөөр эмхидхэхые оролдонобди. Гурим заабариин ёһоор малаа харууһалхада, ашаг шэмэнь доошолхогүй ха юм, — гэжэ үниинэй һаалишадай нэгэн Цэрэн-Дулма Цыдендамбаева хөөрэнэ.

Тус һаалишан ноябриин түрүүшын арбан хоногто бүлэг үнеэдһээ 742 килограмм һү һааһан һаа, хоёрдохи ба гурбадахи арбан хоногуудта энэ дүнгөө 915—1000 килограммда хүргэжэ шадаһан байна.

Харин совхозой эрхим һаалишан Тамара Климентьева үшөө үндэр дүн туйлана. Тэрэ ноябриин эхинэй 10 хоног соо бүхыдөө 1288 килограмм һү һааһан һаа, удаадахи хоёр декадада тус бүридэнь 1544—2572 килограммда хүргөө гэхэ гү, али һара соо үнеэн бүриһөө 220 килограмм һү һаажа, аймагай түрүү һаалишадай зэргэдэ ябаһан нэрэ солоео дахин дабтаба. Энэ һаалишан үнгэрһэн 11 һарада үнеэн бүриһөө 2060 килограмм һү һаагаад байна.

— Һү һаалияа үшөө дээшэлүүлхэ арга боломжо бии гээшэ гү? — гэжэ Т. Климентьеваһаа асуухадамнай:

— Арга боломжонууд байнгүй яаха һэм. Үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха, байрыень шэнээр түхеэрхэ, мүн элбэг тэжээлээр хангаха хэрэгтэй. Жэшээнь, миниин даадаг бүлэг соо Ромашка, Полька гэжэ нэрэтэй ба бусад үнеэдни нэгэ һаахада таба-зургаан литр һү үгэдэг. харин зарим үнеэдһээ оройдоо нэгэ-хоёр литр һаадагби. Һаалимнай һүрэг жэгдэ һайн үүлтэрэй болоодүй байна ха юм һү үгэдэггүй үнеэдые һаалиин һүрэг соо байлгажа, үлүү ехэ тэжээл нэгэншье аша үрэгүйгөөр гаргашалхаяа хэзээ болихо гээшэбибди гэжэ зоотехнигүүдтээ хэлэжэ яданабди. Мүн үнеэдэймнай байра хуушарһоо, бүрин оньһожоруулгатай шэнэ түхэлэй байра соо хүдэлдэг болохые хүсэнэбди. — гэжэ энэ үниинэй һаалишан хэлэбэ.

Үбэлжэлгын хугасаада һү ехээр һаахын түлөө тэмсэлдэ тус гүүртын һаалишад Татьяна Чимитцыренова, Цэрэн-Дулма Хоичинова болон бусад баһал һайн дүнгүүдые туйлажа байнхай. Эдэнэр һүүлэй үедэ өөһэдынгөө даадаг 20—20 үнеэдһээ тус тустаа үдэр бүри 100 гаран килограмм һү һаадаг болоо.

Түрүү фермынхид гурбадахи һараяа түсэбһөө гадуур һү һаажа байна. Түсэбэй ёһоор 2030 центнер һааха байһан һаа, декабриин нэгэнэй байдалаар 1300 шахуу центнер һүн үйлэдбэрилэгдөө. Үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар социалис мүрысөөндэ Эрьеын гүүртын һаалишад совхозойнгоо центральна МТФ-гэй коллективые нилээдгүй ахижа ябана. 1975 оной дүрбэдэхи кварталда, мүн байгша оной түрүүшын хахадта һү һаалгаар туйлаһан амжалтынгаа түлөө тус фермын малшадай коллектив республикынгаа Министрнүүдэй Соведэй мүнгэн шанда хүртөө һэн. Һаалишад болон малшадай оролдосото ажалай ашаар «Комсомольский» совхоз гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 4 һараар уридшалан дүүргэнхэй. Декабриин нэгэнэй мэдээсэлээр бүхыдөө 6500 центнер һүн тушаагдаа гэхэ гү, али жэлэй түсэбһөө гадуур 1846 центнер һүн худалдагдаад байна. Энэ амжалтада Эрьеын фермын һаалишад эгээл ехээр хубитаяа оруулаа. «Шоргинский» совхозой Фофановой МТФ-гэй һаалишадай үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн Тэлимбын һаалишад болон малшад жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 400 центнер һү гүрэндөө худалдаха, үбэлжэлгын бэрхэшээлтэ үедэ үнеэдээ һайнаар харууһалжа, һү ехээр һаахын түлөө тэмсэжэ байна.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр

Яруунын аймагай «Комсомольский» совхоз.

УРИДШАЛАН БОДОМЖОЛХО ХЭРЭГТЭЙ

Энэ намартаа «Шертинский» совхозой Фофановой фермын һаалишад үбэлэй һарануудта үнеэдэй ашаг шамэ дээшэлүүлжэ, гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб, хараалһан зорилтоёо сүм бэелүүлхэ ба продукциингаа шанар эрид һайжаруулха үүсхэл гаргажа, республикынгаа бүхы һаалишадта нээмэл бэшэгээр хандаа бэлэй. Тиин энэ уряаень нэн түрүүлэн хүршэ — Байгал-Хударын фермын коллектив зүбшэн хэлсээд, бии байгаа нөөсэ, арга боломжонуудаа элирүүлжэ, һү һаалияа заабол нэмэжэ, түсэб, уялгануудаа дүүргэхөөр дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо мүнөө эгсэ гурбан һара үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо тус фермын коллектив һаалияа дээшэлүүлхэ, һүнэй шанар һайжаруулха талаар зарим тэды ажал ябуулаа гэжэ хэлэлтэй. Нэн түрүүлэн үнеэдэ ногооной хагдархатай адли шэмэтэй тэжээлдэ табижа, малайнгаа байра дулаалжа захалһан юм. Удаань газаа хүйтэржэ захалхада, тэжээлэй цех хүдэлгэжэ, һолоомоёо хэршээд, хартаабха, талха тарянай зүйлтэй холижо, үнеэдтээ үгэдэг болоһон байгаа. Энээнэйнь ашаар октябрь, ноябрь һарануудта һү һаалинь зунайхиһаа нэмэжэ захалаа.

— Энэ зундаа ольтирогой бэлшээридэ гараад байхадаа, һү һаалимнай дээшэлхэ гэжэ бодомжолдог һэмди. Тиин гэпээ хура бороо таһалгаряагүй орожо, голнай үерлөөд, бүри бэрхэтэй байдал ушаруулаа. Доро газарай бүхы бэлшээри уһанда абтажа, малай бэлшэжэ садахань хүшэр болоо. Энэ үеэр нэмэлтэ тэжээл асаржа үгэхын аргагүй һэн. Уһа голой үерлэхэдэ, харгы — гарасашье хаагдашоо. Игэжэ зундаа һү ехээр абажа шадаагүйбди, — гэжэ фермые даагша Виктор Сергеевич Плюснин гэмшэнгээр хөөрөө һэн.

Һү һаали нэмэхэ тухай һаалишадтай хөөрэлдэхэдэ. гансашье уһанай үерэй хойшолон тойбо татаа бэшэ, мүн совхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд фермынгээ иимэ байдалда ороод байһаниие анхаралдаа абажа али болохоор туһа хүргөөгүйнь элирнэ. Нэгэдэхеэр, үерэй үнгэрөөд байхада, үнеэдтээ нэмэлтэ тэжээл асаржа үгөөгүй, иимэ хүдэлмэри эмхидхэхээшье мартажархёо. Һаалишад үнеэдтээ шэмэтэ тэжээл эдюулхэбди гэжэ хэды хүлеэгээд, һула һалахадаал, бэлшээридэ найдаа ааб даа.

Удаань үбэлжөөндөө нүүжэ ерэхэдээ, малдаа нэмэлтэ тэжээл эдюулжэ, тарянай полидо бэлшээгээ юм. Мүнөө үнеэдынь хүшэ тамираар яһала һайн. Үбэлжэлгын эхинһээ хойшо үнеэн бүридэ үдэртэ 20 килограмм силос, 4 килограмм талха тарянай зүйл, 1 килограмм үбһэ, 10 килограмм хартаабха, 6 килограмм һолоомо эдюулнэ.

Мүнөө энэ фермэдэ һү һааха жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн һаалишад олошоржо байна. Жэшээлбэл, Валентина Кирилловна Дубинина, Ольга Яковлевна Пуховская гэгшэд зорилгоео октябрь, ноябрь һарануудта бэелүүлһэн юм. Тиихэдэ һаалишад Галина Жилина, Татьяна Пуховская, Любовь Мазунина, Полина Торгашина. Вера Рогова гэгшэд һү һааха, гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ ойртонхой.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус фермын һаалишад үнеэдээ хоёр удаа һаана. Энэ һарын 10-най байдалаар жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1880 килограмм һүн абтаад байна. Тиихэдэ бүхы фермээрээ арбан нэгэн һарын туршада 5510 центнер һү һаажа, 4790 центнерыень гүрэндэ тушаагаа.

Байгал-Худариин фермэ ажахы доторoo эгээл томонуудай нэгэн юм. Эндэ бүхыдөө гурбан зуу шахуу үнеэн 14 һаалишанда даалгагданхай.

—Мүнөө гансашье шэмэтэ тэжээл үнеэдтээ үгэдэг болоһонһоомнай һү һаали дээшэлээ бэшэ, мүн үнеэд, гунжад олоор тугаллаа. Түсэбэй ёһоор байгша ондо 310 тугал абаха түсэбөө 298-да хүргөөд байнабди. Түл абажа түлжүүлхэ даабаримнай дүүргэгдэхэл байха. Гэбэшье фермэдэмнай шиидхэгдэхээр болоһон асуудалнууд яһала олон, — гэжэ Виктор Сергеевич Плюснин хэлэнэ.

Шухала болоһон асуудалнуудай нэгэн гэхэдэ, энэ фермэдэ һаалишад үни удаан тогтожо ажаллангүй, гаража ошодог байна. Заримдаа хэдэн бүлэг үнеэд эзэгүй үлэшэдэг гү, али муугаар һаагдана, харууһалагдана. һаалинь урданайхиһаа доошолно. Ушарынь гэхэдэ, һаалишадай даалгагдаһан ажалаа орхёод ошоходо, үнеэдынь ондоо, һая ерэһэн дүршэлгүй хүндэ үгтөөд, түрүүшынхидээ адляар һаагдажа, эдеэлүүлэгдэнэгүй ха юм.

Энэ фермэ Байгал-Худари һууринһаа аяар хоёр-гурбан модоной зайда оршодог юм. Тиимэһээ һаалишадай үдэр бүри нишэ ерэхэнь хүшэр болоно. Хэрбээ һаалишадаа үдэшэ, үглөөгүүрнь автобусоор абаашаад, үдэрынь тэдэнэртээ халуун эдеэ бэлдэбэлнь, һайн байха һэн. Теэд иимэ юумэн эмхидхэгдээгүй. Энээнһээ боложо холо байрлаһан һаалишад ажалаа орхихо баатай болоно ха юм.

Хоёрдохёор, һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн саг дарыдаа согсологдожо дуулгагданагүй. Мүнөө хүрэтэрөө фермын коллектив ерэхэ жэлэйнгээ хараа зорилгонуудые зүбшэн хэлсээгүй.

Гурбадахяар. эндэ һаалишанаар ажаллажа байгшад олон. Теэд эдэнэйнгээ дүршэл шадабаритай болохын тула зооветеринарна һуралсал эмхидхэнэгүй Үбэлэй үедэ нимэ һуралсал эмхидхээ һаань, илангаяа залуу, дүршэлгүй һаалишадта нилээд туһа боложо үгэхэ һэн.

Эдэ бүхы дутагдалаа дары усадхажа, зохихо хэмжээнүүдые хараалаад, һү һаалияа дээшэлүүлхэ арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэбэл, сагаан эдеэ элбэгжүүлхээр. Тиимэһээ ойрын үдэрнүүдтэ энээндэ анхаралаа хандуулжа, бэрхэтэй байдалаа һайжаруулхын тула бодомжолхоор болоо.

Вл. ЖИГЖИТОВ.

Кабанскын аймаг.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ХАБАРАН ТАРИЛГАДА БЭЛДЭНЭ

КУРГАН. (ТАСС). Уралай саанахи ажахынуудай тарилшад хабарай тарилгада бэлдэжэ, нэгэдэхи, хоёрдохи класай үрэһэ хааба. 5 миллионһоо үлүү центнер тариин сэбэрлэгдэжэ, зохид һайн газарта хадагалагдаа. Областиин колхоз, совхозууд иимэ ехэ ороoһо тарянай үрэһэ түрүүшынхеэ хааба гээшэ.

ЦЕХ АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАА

ЧИРЧИК. (Узбегэй ССР). (ТАСС). «Электрохимпром» нэгэдэлэй аммиаган монсойлгогдоһон селитрэ гаргагдадаг ехэ цех ашаглалгада оруулагдажа, продукци гаргажа захалоа. Хүсэтэ шэнэ предприяти жэл бүхэндэ зуугаад мянган тонно үтэгжүүлгэ гаргажа, Дунда Азиин ажахынуудта эльгээхэ байна. Тооһонһоо агаар сэбэрлэхэ хүсэтэ аппарадууд, мүн технологическа ажалда уһа олон удаа хэрэглэхэ арга олгоһон түхеэрэлгэ тэрэнэй бүридэлдэ ороно.

МОДО ҺУУЛГАЖА ДҮҮРГЭБЭ

ДУШАНБЕ. (ТАСС). Таджикистандахи эгээл ехэ Орджоникидзе-абадска ойн ажахын ажалшад модо һөөгүүдые таржа дүүргэбэ. Республикын модошод хараалагдаһан даабаряа үлүүлжэ, үргэн ехэ талмай дээрэ һөөгүүдые һуулгаа. Модо ургуулагшад хадын ташалангуудта домто ургамалнуудые — нохойн хоншоор, шасаргана, эфедрэ, барбарис гэхэ мэтэ ургамалнуудые таржа һуулгаа. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ хаялга ташалангуудта 30 мянган гектар дээрэ модо һөөгүүд таригдаха юм.

ДОНБАССАИ ЭЛШЭ ХҮСЭН НЭМЭЭГДЭНЭ

УГЛЕГОРСК (Донецкэ область). (ТАСС-ай корр. Б. Герценов). Углегорско ГРЭС-эй 800 мянган киловатт хүсэтэй хоёрдохи блок болзорһоонь 2 долоон хоногоор урид ашаглалгада оруулагдажа, элшэ үгэбэ. Тэрэниие «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа абаба.

Агрегат болзорһоо урид ашаглалгада оруулагдаа. Жэшээнь, нормоор нэгэ жэл соо котел хабсаргагдаха ёһотой байһан аад, оройдоол долоо хахад һара соо баригдаба. Турбогенераторые 4 һара соо хабсаржа хүүгэбэ. Урданай хиһаа 400 хүнсөөр үсөөн хүдэлмэрилшэд энээн ажаллаһан байна.

Һүүлшын энергоблогой ерэхэ жэлдэ ашаглалгада үгтэхэдэнь, Углегорско ГРЭС проентээр хараалагдаһан хүсэндөө орохо юм— 3 миллион 600 мянган киловатт.

БОЛЗОРЬОО УРИД АШАГЛАЛГАДА ҮГТЭБЭ

ВОЛГОДОНСК (Ростовско область). (ТАСС-ай корр. В. Янченков). «Атоммашан» барилгашад ехэ илалта туйлаба. Предприятиин цехүүдэй түрүүшын барилга — 3 дахи корпус ашаглалгада үгтэбэ. Тэрэ тон богони болзорто — 8 һара соо баригдаһан байна.

Заводой эзэд — ашаглагшад барилгашадһаа ажалай эстафетэ халан абаба.

Эгээл харюуеалгатай газарта — «Атоммашай» гол корпусой барилгада хүдэлмэришэд бүхы хүсэеэ зорюулна. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, барилгашад тэрэниие болзорһоонь урид, Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ой болотор дүүргэхэ гэһэн шэнэ уялгануудые абаба.

КИЕВСКЭ МЕТРОГОЙ ШЭНЭ ЛИНИ

КИЕВ. (ТАСС-ай корр. И. Глушец, П. Мотлях). Киевскэ метрополитенэй шэнэ станцинуудые — «Калининай талмай» — «Почтын талмай» — «Улаан талмай» гэжэ станцинуудые холбоһон замаар түрүүшын поезд үнгэрбэ. Мүнөө хотын хойто хубиһаа Крещатик хүрэхын тула оройдоол 4 минута хэрэгтэй болоо.

Метрогой хоёрдохи радиусай шэнэ зам болзорһоо урид баригдаба. Эндэ эскалаторай тоннель малтахын тула тусхай шэнэ машинанууд хүдэлгэгдэһэн байна. Рельснүүд газаа бэшэ, газар дорохи цехүүд соо гагнагдаһан байгаа. Эдэ бүгэдэ барилгахабсаралгын хүдэлмэриие нилээд түргэдхөө.

РИГЫН Ажалай Улаан Тугай ордентой вагонбүтээлгын завод ДР-1А түхэлэй дизель-поезднуудые бүтээн гаргажа захалба. Эдэ поезднууд гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй. Техническэ дүнгүү дээрээ ДР-1А дэлхэйн эрхим һайн дизель поезднуудһаа үлүү һайн юм.

Онсо шухал түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые хэрэглэһэнэй дулаасуулгын шэнэ түхеэрэлгэ нэбтэрүүлһэнэй, хүргэлгын түхеэрэлгэнүүдые нарижуулан һайжаруулһанай, металлан орондо пластигуудые үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар поездые жэл соо ашаглалга 60 мянган түхэригөөр үнэгүй болохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ дизель-поезд.

ТАСС-ай фотохронико.

Уран бэлиг-арадай баялиг

[Б]УРЯАДАЙ [Б]ЭЛИГТЭ ПОЭТ [Д]ОНДОК УЛЗЫТУЕВАЙ [Т]ҮРЭҺӨӨР [...] ЖЭЛЭЙ ОЙДО

[...] УЛЗЫТУЕВ

[Ш]ҮЛШЫН [...]ЭГҮҮДҺЭЭ [Б]УРЯАД [Х]ЭЛЭН

[...]лан уһандал
[...]арюун тунгалаг,
[...]анай миһэрэлдэл
[...]рин налагай
[Б]уряад хэлэмнай.

[...] манандал
[...]нжэгэн сагаан лэ,
[...]альгандал
[...]нэрхы дулаан лэ
[Б]уряад хэлэмнай.

[...]ай уһандал
[...]бузаргүй тунгалаг,
[...] нюдэндэл
[...]иргүй һайхан лэ
[Б]уряад хэлэмнай.

[...]ай гүйдэлдэл
[...]ласые дабшанхай,
[...]ай охиндол
[...]бьяас габшагай
[Б]уряад хэлэмнай.

[...] үглөөдэл
[...]элмэг тунгалаг,
[...]ын сэсэгтэл
[...]албаран байнхайл
[Б]уряад хэлэмнай.

[...]н үгэдэл
[...]рид сэхэ,
[...]ын эридэл
[...]оргон хурсал
[Б]уряад хэлэмнай.

[...]йта хэрэг
[...]уталха аргатай,
[...]й сэмгэндэл
[...]уудахаш оньһотойл
[Б]уряад хэлэмнай.

[...]й номнолые.
[...]задалха шэнжэтэй,
[...]эй дабааг
[...]аталха шадалтайл
[Б]уряад хэлэмнай.

[...]й түүхые
[...]эрдэжэ ерэһэн лэ,
[...]э мүшэдые
[...]амжажа ерэһэн лэ
[Б]уряад хэлэмнай.

[...]дай Мэргэнэй
[...]амсаал һэлмэдэл.
[...]дой Сэсэнэй
[...]омин бэлигтэл
[Б]уряад хэлэмнай.

[...] зонойнгоо
[...]үүхэ сахинханл,
[...] хурмайнь
[...]үүдэг болонхойл
[Б]уряад хэлэмнай.

[...]ранг ажалайнь
[...]агтаал дууданхайл,
[...] жаргалайнь
[...]аримта болонхойл
[Б]уряад хэлэмнай.

[...] дуунай
[...]эгүүр эдлэнхэйл,
[...]ю түбеэр
[...]үнөө зэдэлэнхэйл
[Б]уряад хэлэмнай.

[...] бүридэ
[...]дам хүгжэнхэй,
[...]н хөлые
[...]юрин гаранхайл
[Б]уряад хэлэмнай.

[...]ДАЛДАА

[...] бүрил
[...]шим миһэрэл
[...] мэтээр
[...]алал намай.

[...] намдаа,
[...]г эхэнэр,
[...] ерэхэб
[...]тохо сагнай.

[...] миһэрэл —
[...]ьхэлэйш гэрэл,
[...] миһэрэл
[...]рхы энхэрэл.

[...]һөө түшэг,
[...]элһөө түрэл,
[...]эн ябаһан
[...]ам, нэрэм.

[...]н миһэрэл —
[...]нин нэмэрил,
[...]н миһэрэл —
[...]гай мэдэрэл.

[...], субад,
[...]э үрил
[...] холбоһон
[...]инин шүрэл.

[...]н миһэрэл —
[...]дитэ урал,
[...] миһэрэл
[...]юто дурлал.

[...]й сагта
[...]арай тэхэрил.
[...]н номин
[...]дэр тэнгэрил.

[...]н миһэрэл
[...]арай ольбон
[...]рай ольбон,
[...]анай зоболон.

[...]аха гүбин,
[...]г эхэнэр,
[...] нэгэтэ
[...]таа бидэнэр?

Цэрэн ГАЛАНОВ

МҮНХЭ НАҺАН

Дондогойнгоо дурасхаалда

Сэсэг мүнөө харахадаа,
сэдьхэлыешни һананаб.
Эрдэни шулуу барихадаа
шүлэгыешни дурданаб.
Талын дунда ая гангын анхилхада,
нэрыешни нэрлэнэб.
Тоонто Буряадтаа дуун болоод
үлэһыешни мэдэрнэб...
...Тиихэдэ эгээл намарай саг байгаа һэн.
Тэнгэри сэлмэг,
агаар хурса арюун һэн.
Һайхан тэрэ холын гэгээн үдэр
Һанаан ехэ, наһан мүнхэ шэнги һэн.
Алтарһан набшаһад
агаарта саһандал эрьелдэн,
Абяагүйгөөр хүл доромнай унана.
Ши энэ хуһата Ород нютагые
Шэбэртэтэеэ жэшээлэн,
зангажа байгаад хөөрэнэш.
Би урдаш тогтожо балайш үгэнгүй,
Бардам янзаар Хэжэнгэ голоо дурданаб.
Түрэл нютагһаа түрүүшынхиеэ
гараһан бидэнэрэй
Түб хотынгоо шууяанһаа
дэмырэн алдаһан аад,
Гэнтэ энэ Переделкиндэ ерэхэдэмнай.
Гэртээ бууһандал, урин дүтэ байгаа һэн.
Олон тээһээ найман хизаар газарһаа
Омог дорюун, шанга дуутай хүбүүдүүд
Бай дээрэ сугларһан баатарнууд мэтэ эндэ
Балсангуудаа барилсан, шүлэгүүдээ уншалсан.
Газар тэнгэриин ниилэтэр
хоолойнгоо шалаа гаргалсан,
Түрэһэн гараһан
нютаг бүхэнөө магталсан,
Түби дайдаяа зэдэлүүлхээр зэһэн байгаа һэн.
Энэл үедэ Шэбэртын талаһаа Дондог
Элбэг дэлбэгээр ая ганга асаржа,
Бардам янзаар зоной дунда сасаа һэн.
Баян нютагайнгаа
хангал, шэмэг бэлэглээ һэн...
Сэдьхэлшни нимгэн
сэсэг шэнги бэлэй.
Шүлэгүүдшни хурдан һурша шэнги бэлэй.
Хоолойшни дорюун
талые доhолгодог бэлэй.
Хуби заяаншни һайхан
үльгэр далайдал бэлэй.
Сэсэг мүнөө харахадаа,
сэдьхэлыешни һананаб.
Эрдэни шулуу барихадаа,
шүлэгыешни дурданаб.
Талын дунда ая гангын анхилхада,
нэрыешни нэрлэнэб.
Тоонто Буряадтаа дуун болоод,
мүнхэрһыеш мэдэрнэб!

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

Шэбэртын эүүн хотоной булагай эгсэ хойно Дондогтоной орбогорхон байшан гэр элирэн һанаанда ороно. Зохёон бэшэхэ дуратайшуул тэндэ сугларжа, бэе бэедээ шүлэг, рассказуудаа уншалсадаг, нюур далдагүй дутагдалнуудаа шүүмжэлэлсэдэг. хоолойнгоо һөөлдэтэр тооной өөрынгөө һанал хамгаалжа, үдэшэ орой болотор нэгэнтэ бэшэ һуугдаа. Эгээн абьяастаймнай Дондог гээшэ һэн ха. Энэ хаһадамнай Шэбэртын һургуулида Цэрэгма Намдаковна түрэлхи хэлэ, литература заахаяа ерэһэн юм. Бидэнэр тэрэниие «Вьетнамай хүбүүн, шамда» гэһэн шүлэгөөрнь мэдэхэ болоһон байгаабди. Хамтын согсолбори соо шүлэгоэ хэблүүлһэн багшатай болоходоо, ехэл хүхюлдөө гээшэ һэмди. Тиигэжэ Цэрэгма Намдаковна уран зохёолой литературын кружок эмхидхэбэ.

Һайн гэгдэһэн зохёолнуудай ханын газетэдэ гарадаг һэн. Дондок анханһаа лаб мэдэхэ юумэн тухайгаа бэшэхые оролдодог байгаа. Үхибүүдтэ зорюулһан бишыхан шүлэгүүдынь, басниудынь магтаалда хүртэгшэ бэлэй. Дондок уран гартай: бэшэһэн шүлэгайнгөө удхаар зурагыень зурадаг, модоор элдэб пааданхайнуудые дархалжархидаг, юрэдөө һанажа ядадаггүй һэн.

«Ошон» гэжэ гар бэшэгээр бэшэгдэһэн дэбтар гаргая гэжэ дурадхал оруулба. Бидэнэр республикын бэшэдэг үхибүүдтэй холбоо барисаа байгуулжа, тэрэ дэбтэрээ эльгээжэ, орондонь өөһэдын хииень хүлеэдэг, һанамжануудаа дуулгалсадаг һэмди. Һүүлээр Дондогнай «Буряад үнэндэ» шүлэгөө эльгээбэ. «Хилэ сахигша» гэжэ шүлэгэйнгөө гараһанда ехэтэ хүхиһэн, дали ургажа, улам оролдосотойгоор бэшэжэ эхилээ бэлэй.

Үбгэд, хүгшэдтэ үльгэр түүхэ хөөрүүлжэ, бэшэжэ абадаг, мүн өөрөөшье үльгэр зохёогоод туршаһан байха. Энэнь һүүлдэ Дондогто ехэ туһа боложе үгөө. Арадай аялгаар зэдэлһэн мүрнүүдынь уншагшын досоо оноб шотой тодоор ородог шуу. «Гуурһанай гурбан нюуса» гэжэ үхибүүдтэ зорюулһан түрүүшынь ном соо гол түлэб һургуулида һуража байхадаа бэшэһэн шүлэгүүдынь ороһон байдаг.

Эдэ бүгэдэ оролдолго, туршалганууд Дондок Улзытуевай бэеэ гүнсэжэ, Буряадай томо поэт болохо ургаха хэрэгтэйнь ямараг эзэ шүлөө үзүүлээ гэжэ тэмдэглэмээр.

Ц-Д. ХАМАЕВ,
уран зохёолшо.

АЯ ГАНГЫН ОРОНОЙ БЭЛИГТЭ ХҮБҮҮН

«МӨӨРЭН гэгшэ голдо, мүнхэ далайн эрьедэ булаг шэнги арюухан Булжамуургын орон лэ...» гэжэ «Абай Гэсэрэй» алтан туужа соо дурдагдадаг. Тэрэ «мүнхэ далай» гэгдэһэн Байгал худар мүнөө гурбан зуу һайса гаран гол мүрэнүүд шудхадаг. Тэрээн шэнги «Булжамууртын орон» гэгдэһэн Буряад нютагай уряа һайхан зохёолнуудые хэдэн үе поэдүүд-дуушад өөһэдынгөө оюун бэлигээр үерлүүлэн ерээ. Тэдэ хүргэмэл дуутай түрүү зэргэнүүдтэ, «ая гангын ороной» сэлмэг огторгойн хэнада Дондок Улзытуев хонгёогоор дуулажа ябаа бэлэй.

Һаял дуушэтай боложе байһан дуушаниие «ябаа бэлэй» гэхэдэ хэдышье таагүй байбашье, тиихэ олатай болонобди: үбшэ хабшанай гэнтын аюул ехэ һэмнай.

Мүнөө Дондок Улзытуевай түрэлэн, һураһан, ажаллаһан, юрэ аяншалан ябаһан газарнуудаар хонон үнижэншье ябаад үзэхэдэ, тэдэ газар нютагуудай хүнүүдээр — үбгэд, хүгшэдөөр, үетэн нүхэдтэйнь заха үзүүршье хөөрэлдөөд үзэхэдэ, тэндэхиин байгаалитай халташье танилсаад абахада, тэрэнэй уран шүлэгүүдэй мүрнүүд заатагүй досоо ороод орхидог, тэрэнэй иргуу дуунуудай аялга эрхэ бэшэ эльгэ зүрхэ хүдэлгөөд орхидог.

Ая гангын хангалаар
анхилаадхёо гэатэ.
Аршаанта сэлгеэ нютагни,
амар мэндэ!
Арын оронһоо харахада.
альган дээрэ мэтэ
Аржын тодорөн үгтаа
аглаг минин Шэбэртэ!

Энэ хадаа манай Дондогой 1936 оной үүри һарада түрэһэн тоонто нютаг. Энэ нютаг хаана юм гэжэ тодорхойлхоёо панаашад шүлэгыень саашань үргэлжэлүүлэн уншагты

...Хайрангынгаа энгэрһээ
хатан Хэлго хүрэтэр
Хайша хайшаа сэнхингээд
үзэсхэлэн мэтэл,
Үргэн Заганай адагһаа
үлгэн дуулим һужааг
Үндэр сагаан хилганаар
үерлэжэ намхалзаа...

Бэшүүрэй аймагай үндэр Хайранга уулын, үргэн Заган нютагай байгаалиин һайханиие, тэндэхи газаран үзэсхэлэнгые хамта ябаад харая даа

Үүр сайна. Үшөө баран унтаатай
Үбгэн баабай гааһаа бэдэрэн аахилна.
Баруун-Толгой бараан хүхэ уняартай —
Баабайн гуримаар байгаалишье тамхилна.
...Шэбэртэ — хэн ингэжэ нэрлээб, бү мэдэе.
Шэбэр шугыгаар сэлеэн соогоо алдаршаа.
Шэнэһэтэ он. «Сэнгэты». — гээд Улаан-Хада
Шэдэлнэ хормой дороһоо аршаан.
Унаб. Саданагүйб. Уняар манан алшуураар
Улаан-Хадамни самнана, самнана.

Дондок Улзытуевай үеын нүхэд хэд бэ, нютаг оронойнь ажалша мэргэн, эрдэм номшо, оюун бэлигтэ хүнүүдынь хэд бэ гэхэдэ, уран шүлэгшэ өөрөө уянгалуулан хэлэжэ үгэнэ:

...Хими, физикын орёо оньһо задалжа,
Хүн бодосой гүн удха шудалжа,
Мэргэн эрдэмэй оюун зула баринхай.
Минии үетэн агуу замда гаранхай
Минии үетэн!
Ерээдүймнай — манай!

Нимэ гоё һайхан нютаган, нимэ оюутан нүхэдтэй ябаһан Дондок «А» үзэгэй амтые нютаг дээрээ үзэжэ, шүлэгэй сагаан толгойе Улаан-Үдэдэ залгуулһан намтартан. Табяад онуудһаа эхилжэ, Дондок Улзытуевай нэрэ обог суурхажа эхилээ бэлэй. Удаань Москвада дээдэ һургуули дүүргэһэн юм. Эгээл эндэ, Максим Горькиин нэрэмжэтэ Литературна институтда һуража байхадаа, Дондок Улзытуев уран зохёолойнгоо мэргэжэлые улам дээшэлүүлһэн, мүлиһэн, хурсадхаһан байна. Москва хотын литературна ажабайдалай гол худар тон ехэ эрмэлзэлтэйгээр дугташан орожо, уран зохёолой мэргэжэлтэй дээдэ эрдэмые хомхойгоор шудалжа ороо. Һуралсалайнгаа хажуутаар зохёолойнгоо ажалые улам шангадхаһан байха юм. Тэрэ үедөө шүлэгүүдэй хэдэ хэдэн номуудые хойно-хойноһоонь хэблүүлээ һэн.

Юрэ һанаад үзэхэдэ, имагтал Москвада һайн һайн, ехэ ехэ захатануудынь бүтэһэн гээшэ. Сохом совет ород литературын элитэ зохёолшодтой танилсаһан, өөрынгөө нүхэд-поэдүүдтэй зүүзэй ниилэн, зохёолойнгоо нарин ажалые эрхилһэн, тиигэжэ эрхим шүлэгүүдээ ород хэлэн дээрэ оршуулһан, тэдэнь ородоор хэблэгдэһэн юм. Ингэжэ Дондок Улзытуевай нэм дээрэ уран зохёолой эгээл хүндэ хара ажал ашаалагдажа, нюураараһь дуһалһан хүлһэн сооһоонь «Поэт» гэһэн алдар нэрэ гарадаһан баясхалантай. Ингэжэ онсо бэлигтэй буряад поэт элирэн гаража, бүхы Совет орон соогуур суурхаба. Энэ суусэнь эхин түрүүн элитэ ород поэт Евгений Евтушенко тараалсаһан магтаалтай. Элитэ энэ шүлэгшэн Е. Евтушенко Дондогой эгээл хурса «Ая ганга» гэжэ зохёолыень жэгтэй һайнаар, бүрин бүтэноөр, аялга нэгэнтэйгээр, уран найруулга сасуутангаар оршуулаа һэн.

Зай, нигээд нютагаа бусаха саг ерээ гэе. Эдир залуугай эелдэр наһан дабагдаа гэе. Тад ондоо хүн ажабайдал дээрээшье, аршаан шэнги шүлэгүүдтээшье уга алхамтай, энеэбхилһэн арюун шарайтай, хойшоо хараха юумэтэй, холые хараһан нюдэтэй, эрдэм бэлиг түгэлдэр хүн — түрэл нютагтаа бусаха тээшээ болобо гэе.

Буряад зоной уг үнгиин ёһондо бии хаям даа: хүһан сэргэһээ, хүн шубуугаа орхижо, холын газарта үхибүүдэйнгээ мордоходонь, эхэ, эсэгэнэрынь зүүн хасарыень таалажа гээгдэдэг, бусажа ерэхэдэнь — баруун хасарыень шэмэжэ угтадаг. Тиимэл байгаа һэн: Дондогоо хүгшэн эхынь хүргэжэ байхыень Улаан-Удын вокзал дээрэ баясан хараа һэм, эдир халуун гарыень адхаа һэм; Дондогоо хүгшэн эхынь угтажа байхыень Улаан-Үдын вокзал дээрэ баясан хараа һэм. эдеэлиэг болоһон эрдэмтэ гарыень бариад, баруун хасарыень барантай хамта шэмэлсээ һэм. Мүн һуража байхадань, һургуули дээрэньшье, байра соонышье. нүхэдөөрөө ябахадань шье Москвагай Уран зохёолшодой холбооҥдошье ушаржа, бии үгыгөө хөөрэлдэдэг, шүлэг бадагуудаа уншалсадаг, нютаг ороноо дурдалсадаг. муугаар. һайнааршье хэлэлсэдэг, баяр бахархалаашье хубаалдадаг байһан зомди.

...Зай нигээд нютагаа бусаха бахардама саг Дондогто хүрэжэ ерэбэ. Дондок яаранагүй. Хоердохи тоонто — «Шэбэртын ахамад дээдын хото болохо» Москватаяа хахасаха сагынь ерээ

Түрэлхи хото,
Түби дэлхэйн хүхэн дээрэ заяажаһан
Түмэн арадай
Түүхэ болоһон ниислэл,
Улаан шуһанайнь, ,
Уян сэдьхэлэйнь утаһан.
Ухаан бодолойнь.
Уг гарбалайнь һудаһан —
Түрэлхи хотомни.
Баяртан!

Ингэжэ нангин Мавзолейн богоһо дээрэ доро дохёогүйдөө Дондок заяандаашье «түрэлхи хотоһоо», «түүхэ болоһон ниислэлһээ» мултаржа шадахагүй байгаа. Энэ «Бусалгын дуун» гэжэ поэмэ соогоо (Дондок Улзытуев өөрынгөө томо зохёолнуудые «Поэмэ» гэжэ нэрлэдэггүй зантай һэн) Москвада һураһан, Москваһаа мэдэһэн бүхы эрдэмээ, бүхы байдалаа, ажалаа уран гоёор тодорхойлжо зураглаа. Уншахадашье урмагай шэнкэлхэдэшье түүхэтэй

...Тэрэ үеын соёлой
үндэрыень шудалааб,
тэнюун сагаан сэдьхэлэйнь
уудамые гайхааб.
Сэлмэг нюдэтэ басагадайнь
сэбэрые харааб,
сэсэн угайнь сурталые
сэгнэжэ һурааб.

Эхэ түрэл нютагынь Дондок Улзытуевые «хадаг барин» угтаа. Бишье тэрэ угталгандань байлсаһан хубитайб: оюун бэлигтэ залуу поэт Дондок Улзытуевые бүхы буряад уран зохёол, бүхы Байгал, бүхы Бэшүүрэй «бэльгэн хара Газар» халуун дулаанаар угтажа абаа бэлэй.

...Зүрхэм логшоно хүсэтэн...
Халуун шуһанаим
Хаһата солгёон дорьбоон
Халихаар забдана...
Һүн сэгээн тэнгэри, сагаа һара.
Һүүдэрээ нюуһан мүнгэлиг дайдам.
Һүгэдэнэб шамдаа...

Нимэ иргуу һайхан дуутайгаар буужа ерэһэн хүбүүгээ Буряад орон, Улаан-Үдэ ниислэл угтан абаба. Угтамжын халуунда уяран алдалшье һаа, дэмы сагаа гээжэ ябаагүй, уран зохёолойнгоо уян ехэ замые нэгэ амисхалаар үргэлжэлүүлжэ ороо.

Тиигэжэ Дондок Улзытуевай 1957 онһоо хойшо найруулһан шүлэгүүдэйнь болон поэмэнүүдэйнь арба һайса гаран номууд хэблэгдэжэ, олон түмэн уншагшадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгөө.

Ойн зүргөөр айл тээшээ яаранхайб.
Дууража һүуһан нарһан борбоосгойгоо
алдаад,
Дун сагаан хуһадые залд гүүлэнэ...
Сэсэгһээ сэсэгтэ һүнниин эрбээхэй
ниидэнэ,
Сэнгэлиг мэдэрэлээр бишье далижаад.
Аалин, аалин намааһаа намаада
дамжааб, —

гээд лэ ханхинаса, дуулан татажа байгаад, тэдэнээ уншахадань, зүрхэмнай хайлажа байһандал болодиио һэн.

Уран дэбтэрнүүдэйнь ганса нэрыеньшье абаад үзэхэдэ, онсо илгаржа, оюун бэлиг түгэлдэр хүнэй сэдьхэл сооһоо һайлаһан гэжэ мэдэхээр: «Ая ганга», «Хайранга», «Тэнгэриин зүйдэл», «Һолонго», «Аадар», «Бугын эбэр», «Сагай сууряан», «Ехэ дабаан», «Ая гангын орон». Эдэ болоод, бусад номуудынь Улаан-Үдэдэ, Москвада, СССР-эй олон арадуудай хэлэн дээрэ, мүн Болгарида, Югославида, Монголдо хэблэгдээ.

Москвада гараһан нэгэ номойнь уридшалһан статья соо элитэ совет поэт Ярослав Смеляков: **«Манай бага бэшэ дүй дүршэлэн үндэһөөр бодоходо — тэрэ (Дондок Улзытуев — Ц. Г.) һаяын сагта үргэн олон уншагшадай дура сэдьхэл буляаха гэжэ найдан баталха байнам»** гэжэ үнэн зүрхэнһөө юрөөн бэшэһэн Мүн Дондогой шүлэгүүдые олоор оршуулһан ород поэт Станислав Куняев удаань ингэжэ бэшэһэн байдаг: **«Дондок Улзытуев совет литературын тон бэлигтэй поэдүүдэй нэгэниинь гээшэ».**

Теэд хүлеэгдээгүй гэнтын аюул — хүндэ үбшэн нэрбэжэ, 1972 ондо Дондок Улзытуевнай миил гушан зургаатандаа гээгдээ бэлэй. Тэрээнтэй хамта тэрэнэй үшөө бэшэгдээгүй хэды олон шүлэг, дуунууд, поэмэнүүд гээгдэлсээ гээшэб! Һанаад үзэхэдэ, сээжэ уйтарна. Уйтарһаншье сээжымнай өөрто Дондок Улзытуевай һүүлшын шүлэг бусална:

Сэдьхэлээнгээ долгине
Сэхэ урагшань заланхайб.
Сэлгеэ Буряад дайдадаа
Сэсэг болон таранхайб.

Буряад арадай сэдьхэл соо бадмалёнхобо сэсэг болон мүндэлһэн оюун бэлиг түгэлдэр поэт Дондок Улзытуевай дурасхаал мүнхэ!

Үглөөнэй улаан нарые үгын дээжээр угтажа, уран дуун сооһоо түрэһэн, уран һайханаар дулаһаар мүнхэрһэн үндэр бэлигтэ үнэн хүбүүгээ магтан түүрээел: болтогой!

Цэдэн ГАЛСАНОВ,
поэт.

ҮЛЗЫ—ЖАРГАЛАЙ ЗАНГИЛАА

Дондок Улзытуев тухай дурдалга бэшэхэбди гэжэ дүрбэн жэлэй саада тээ оройдоошье һанаандаа оруулаагүй һэмди. Дондок Аюшеевичые дүтэ, һайнаар мэдэхэ хүнүүдэй сэдьхэлдэ ойлгобтор ехэ бэлигтэн, хүн талаараа гайхамшаг поэдэй дурасхаал хэтэ мүнхэдөө үлэхэ.

«Үлзы» гэһэн үгэ гүн ехэ удхатай, дэмбэрэлтэй үгэ ха юм. Дондок Улзытуев тэрэ нэрэдэ хүрэмэ, уран шүлэгэй үлзы жаргал амидыдаа үзэһэн хүн гээшэ. Үнэхөөрөөшье Дондок сэдьхэл бодолой зол жаргалаа сахижа шадаһан, ханилһан, тойроһон хүнүүдтээшье урин энеэбхилэй, бата дорюун мэдэрэлэй эзэ талаан үгэһэн нүхэр байгаа.

Тэрэнэй сэдьхэл бодолой хүсэн, этигэл, найдал нүхэдыень суранзан мэтээр татадаг, хүбшэ ойн хүйтэн тунгалаг уһаар ангаһан хүнүүдые ундалуулһан мэтээр жаргуулдаг, сэнгүүлдэг байһан юм. Энэмнай хадаа Дондок Улзытуевай онсо бэлигэй дундаршагүй. Буряад оронойн эрхим хүбүүдэй нэгэн байһые эли тодоор харуулна. Дондогой шүлэг, дуун, зохёол хадаа ямаршье юрын нэгэ шадабари, мэргэжэл бэшэ, хуби заяананинь. наһанайнь хэрэг болоно бшуу. Тэрэнэй зохёохы зам — хуби заянай зам.

Наһан, ажабайдал тухай уран гоёор дуулаха гээшэмнай үзэгдөөгүй хүндэ хүшэр даабари. ажал болоно Гараар баригдашагүй уян, нариинһаа нарин, зөөлэнһөө зөөлэн, ураннаа уран, гүнһөө гүн удхатай үгэнүүдээрэ Дондок Улзытуев хатуу харьяд, хооһон. хомхой һанаатай, уур сухал, хурисал, атаархалтай тэмсэдэг байгаа. Ехэ бэлиг гээшэмнай халуун анхарал. тэрэниие гүнзэгыгөөр ойлгодог байнһаа ехээр дулдыдана. Дондогой зам бэшээшье шүлэгшэдтэ жэшээ болон үгэхэ.

«Тэнгэриин зүйдэл» гэжэ түрүүшын номоороо Дондок Улзытуев буряад уран зохёолдо шэнэ һэбшээ. залуу наһанай залиршагүй долги асарһан юм. Поэдэй түрэл нютагай — сэлгеэ Шэбэртын образууд уншагша бүхэнэй сэдьхэлдэ тунан үлэжэ, урдань һиилэгдээгүй угалзануудаар мэдэрэл зүрхэ дүүргэжэ, Эхэ орон тухай нангин бодолнуудые түрүүлнэ. Хүн бүхэн энэ бодолые досоогоо һэрэжэ, хэн гээшэбиб, ямар орой нютагай хүбүүн, басаганбиб гэжэ бэеэ шалгажа үзэнэ. Уншагшадай досоо һайн һайхан нимэ мэдэрэл, бодол түрүүлжэ шадаһан поэт ёһотонл шүлэгшэн болоно. Дондок Улзытуевай шүлэгүүдэй нюуса хүсэн, гүн удха эндэ эли тодоор гаража, элиржэ ерэнэ.

Дондок Улзытуев дан эртэ бидэнһээ холодон мордоо. Зүгөөр тэрэнэй образ. хүн ябаһан удха шанарынь бидэниие һайн һайхан хэрэгүүдтэ уялгална, шүлэгүүдынь гүн бодол түрүүлжэ, ёһото поэзиин долгиндо зүрхэ сэдьхэлыемнай табиһа

В. УРИЗЧЕНКО,
Л. ОЛЗОЕВА.

ДУУША СЭДЬХЭЛТЭЙ НҮХЭР БАЙҺАН ЮМ

ДОНДОК УЛЗЫТУЕВТАЙ 1955 ондо танилсаа һэмди. Тиихэдэ тэрэ Улаан-Үдын хүгжэмэй училищада һуража байһан Ким Раднаевтай суг «Урял», «Хабарай дуун» гэһэн дуунуудые бэшээ бэлэй.

Дондок Улзытуев дуунда ехэ дуратай, хүгжэм гээшые ехэ гүнзэгыгөөр ойлгодог һэн. Тэрэнэй бэшэһэн бүхы шүлэгүүдтэ хүгжэм бэшэмээр гэхэдэ, алдуу болохогүй. Юуб гэхэдэ, Улзытуевай шүлэгүүд ехэ хүнгэнөөр, жороогоор уншагдадаг, хүгжэмэн ямаршьеб аянгатай байдаг.

Тэрээнтэй суг хамта би нилээд олон дуу бэшээб. Жэшээлхэдэ, «Нютагай шэнжэ», «Гуниг», «Бодол», «Уулзатараа баяртай», «Дуран тухай дуун», «Сагай сууряан», «Дурасхаалта дуун», «Шог дуун», «Шэбэнүүр бороо», «Намар» гэхэ мэтэ дуунууд болоно

Дуунай үгэ дээрэ арсалдахашье ушар гарадаг һэн. Зүгөөр Дондок Улзытуев үгэ бүхэндөө тон харюусалгатайгаар хандадаг, үгэ бүхэнэйнгөө удхые гүнзэгырүүлхэ гэжэ оролдодог бэлэй. Түрэл буряад хэлээ тон һайнаар мэдэхэ һэн тула хэлэнэй баялигые үргэнөөр хэрэглэдэг байгаа. Дуунай үгэ бүхэн соонь нэгэ удха, нэгэ бодол бии байдаг Философско шүлэгүүдынь бултадаа дуун боломоор. Жэшээлхэдэ, бидэ хоёрой суг хамта бэшэһэн «Намар» гэжэ дуун хадаа алтан шара набшаһата сагые зураглаһан бэшэ, хүнэй наһан, хуби заяан тухай уянгалһан бодол болоно бшуу.

Дондок Улзытуев — уянгата шүлэгэй эзэн. Тэрэ ямар нэгэн юумэн тухай уянгалха гээ һаа, сэхэ хургаараа заажа хэлэдэг бэшэ, уран образ, сасуулгын, гүн бодолой аргаар хүнүүдтэ һаналаа ойлгуулжа шададаг һэн

Хүгжэмэй жанрнуудые Дондок Улзытуев һайн мэдэдэг бэлэй. Тэрэ композитор Дандар Аюшеевтэй суг хамта хүдэлжэ, «Сагаан хатан» гэһэн оперын либретто бэшээ һэн.

Дондок Улзытуевые абаһаар түрүүн харахада, шуудайтай, томоогүн, аяглаһан хүн шэнги бэлэй. Үнэн дээрээ үхибүүн шэнги, үнжэгэн, уян сэдьхэлтэй хүн байгаа. Тэрэнь өөрынь бэшэһэн шүлэгүүд, дуунууд дээрэһээ эли тодоор харагдана.

Дуунай үгэ бэшэхэ айхабтар хүшэр хүндэ. Энэ талаар олон арсалдаан гарадаг Теэд Дондок Улзытуев шэнгеэр дуунай үгэ бэшэдэг поэт Буряад орондомнай хомор һэн, мүнөөшье хомор.

Дууша сэдьхэлтэй, уян нугархай хүгжэмэй долгитой хүн байһан юм Дондок Улзытуев.

Б. ЦЫРЕНДАШИЕВ,
композитор.

Дондок Улзытуевай номууд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Агаарай замай габшагайшуул

Байгал-Амарай түмэр замай барилга. Энэ гайхамшагта барилга дээрэ авиаторнууд барилгашадтай нягта холбоо барисаатайгаар хүдэлнэ. Нижне-Ангарскын аэропортын самолёдууд, вертолёдууд таһалгаряагүй хүнхинэжэ, аргагүй яаралтай ашаа, почто, болон эдеэ хоол зөөнэ.

Вертолётчигууд Алексей Алексеевич Хрисанфов, Валерий Николаевич Каратаев гэгшэд аймаг соогоо мэдээжэ болоһоор үнинэй. Тэдэнэр яаралтай ашаануудые саг болзор соонь асарна. Куморо тосхоной аэропортын залуу диспетчер Николай Кондаков һайнаар хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Куморо тосхоной аэропортын диспетчер Н. Кондаков; (зүүн гарһаа). Вертолётчигууд А. А. Хрисанфов (командир), хоёрдохи пилот В. Н. Каратаев, бортмеханик В. Ж. Эрдынеев.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

МОСКВАГАЙ ОЛИМПИАДА УРЯАЛНА

ТАЛЛИН ОЛИМПИИН НААДАНДА БЭЛДЭНЭ

Таллин хотын ажалшадта ехэ баяр баясхалан тудаба. Эдэнэр 1980 ондо болохо Олимпиин нааданай түрүү һуури эзэлхын түлөө далбагатай онгосоор үнгэргэгдэхэ Олимпиин мүрысөөндэ хабаадагшадые өөрынгөө хотедо угтаха болонхой. Эстониин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, 1980 оной Олимпиин наадануудай эмхидхэлэй комитедэй вице-президент Арнольд Грен энээн тухай нигэжэ хөөрэнэ:

— Балтиин далайн Финскэ тохой соо далбагатай онгосоор түрүүшын мүрысөөн үнгэрһэн зуун жэлдэ болоһон юм. Тэрэ гэхэһээ уламжалан далбагатай онгосоор урилдаалгын мүрысөөн спортсменүүдэй дунда жэлһээ жэлдэ хүндэтэй болоод байнхай. Совет засагай тогтоогдоһон түрүүшын жэлнүүдһээ энэ спорт олон түмэн ажалшадай мэдэлдэ үгтэнхэй. Мүнөө Таллинай парусно-спортын эмхинүүдтэ 200-һаа дээшэ яхт, 30-һаа дээшэ катер тоологдоно. Эстониин спортсменүүд уласхоорондын болон Олимпиин наадануудта нэгэнтэ бэшэ хабаадалсаһан байха юм.

Эстониин ССР-тэ далбагатай онгосоор мүрысөө үнгэргэжэ байха баян дүршэлтэй болоһон спортсменүүд олон. Таллинай тохойн үзэсхэлэн гоё байгаали яхтсменүүдтэ угаа зохид, таатай юм. Хэдэн арбаад жэлэй урда тээ далбагатай онгосоор ехэ ехэ мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг болонхой. 1958 онһоо хойшо дэлхэйн олон оронуудай спортсменүүд эндэ сугларжа, өөһэд өөһэдынгөө шадабари туршалсадаг болоһон байна. 1974 оной июнь һарада Таллинда гурбан ехэ мүрысөөн болоо һэн. Эдэ мүрысөөнүүдтэ 299 яхтсмен, 570 спортсмен хабаадалсаһан байгаа.

— Таллин хотодо далбагатай онгосоор Олимпиин наада үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри манай хотын ажалшадта үзүүлэгдэһэн ехэхэн этигэл найдабари болоно, — гэжэ ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ивар Каллио хөөрэнэ.

Мүнөө эндэ яхта, катер болон олон тоото онгосонуудай байха газар түхеэрэгдэнэ. Спортын залнуудтай, тамаралгын бассейнтэй, ресторантай 600 хүнэй һууритай гостиница баригдана. Таллинай тохой гансаараа хубилгагдаха бэшэ, мүн хотын бусад районуудта ниитын эдеэ хоолой болон ажаһуудалай гэрнүүд, ябаган зоной тоннель, машинануудай байха талмай гэхэ мэтэ барилганууд эрхилэгдэжэ эхилээ.

Таллин хотодо 400 мянгаһаа дээшэ ажалшад ажаһууна. Мүнөө эндэ ажаһуудалай олон тоото барилганууд үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байнхай. Жэшээнь, 1977 ондо Таллинай Вяйкс-Ыйсмяе гэжэ микрорайондо ээлжээтэ барилга дүүргэгдэхээр хараалагдана. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада энэ райондо 30 мянган бүлэ түбхинэһэн байна. Гансахан үнгэрһэн табан жэлдэ Таллинай гурбадахи хүн бүхэн өөһэдынгөө байра, байдалые һайжаруулһан байха юм.

— Эстониин ССР-эй бүлэг мэргэжэлтэд Канадаһаа бусаба. Тиихэдээ эдэнэр Монреалиин Олимпиин наадануудай Кингстондохи барилга, түхеэрэлгэнүүдтэй танилсажа ерэһэн байна, — гэжэ Таллинай городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо, Олимпиин нааданай асуудалаар харюусагша Олег Сапожкин хөөрэнэ. — Мүн һаяхан Таллин ерэһэн уласхоорондын далбагатай онгосоор мүрысөө үнгэргэхэ федерациин хүтэлбэрилэгшэд 1980 ондо Москвада үнгэргэгдэхэ Олимпиин нааданда бэлэдхэлэй хүдэлмэриин урагшатай һайнаар ябажа байһанда омогорхобо. Ерэхэ жэлдэ манай уһанда туршалга хэхээр дэлхэйн олон оронуудай спортсменүүдые урихаар хараалнабди. Эдэ үдэрнүүдтэ олон янзын схемэ, таблицанууд зохёогдожо, хэдэн арбаад жэлэй сагай уларил шэнжэлэгдэжэ эхилээ. 1980 оной Олимпиин нааданай июль һарада сагай уларил иимэрхүү байхаар тухайлагдана: үдэртөө 17 градус дулаан, агаар 77—78 процент шиигтэй. 36 миллиметр хүрэтэр хура бороотой, баруун-хойто зүгһөө секундын 4—5 метр хүсэтэйгөөр һалхилха, далайн долгиной үндэрынь ... метртэ хүрэхөөр хараа... на...

Эстониин спортсме... хэниинь Олимпиин ... нуудай шангуудта хүр... бэеэ зэһэнхэй гээшэб? ... нөөдөө энэ асуудалда ... харюусахань бэрхэтэй. ... гэбэшье һаа, далбагатай ... госоор өөрынгөө гэртэ ... рысөө үнгэргэжэ бай... даа амжалта туйлахаар ... зэһэхэмнай лабтай. ... спортсмен Александр ... лов Римэй Олимпиин ... данһаа мүнгэн меда... ерээ һэн. Тэрэ «финн» ... хэлэй яхтаар урилда... хоёрдохи һуури эзэлһэн... Тиихэдэ буер онгосоор ... рысэһэн Эндель Воо... Айн Бильде гэгшэд ... пын чемпионууд ... дэлхэйн түрүү һуури ... хын түлөө үнгэргэгдэһэн ... рысөөндэ эрхимлэһэн ... гаа. Эстониин ССР-тэ ... гатай онгосоор һони... спортсменүүд олон юм. ... нэйл дундаһаа чемпи... тодоржо гарадаг боло...

В. ВЕЛЬМ...
АПН-эй ...

ГРАЖДАН ОБОРОНО—БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

ХҮН БҮХЭН МЭДЭХЭ ЁҺОТОЙ

Граждан оборонын хүдэлмэри арад зоной дунда тайлбарилха, ойлгуулха талаар 1976 ондо ямар хүдэлмэри ябуулагдаа гээшэб?

Үнгэрһэн энэ үе соо арад зоной дунда ойлгууламжын, мүн һэргылэмжын хүдэлмэри эмхидхэхын, үнгэргэхын тула телевидени, радио, республикын газетэнүүд болон кино үргэнөөр хэрэглэгдээ. Граждан оборонын районно штабуудай мэдээсэлһэнэй ёһоор, үнгэржэ байгаа жэлдэ республикын аймаг бүхэндэ, барилганууд дээрэ граждан оборно тухай үнгэргэгдэдэг лекци, элидхэлнүүдтэ олон зон хабаададаг болоһон байна.

Республика дотор граждан оборонын темээр 539 лекци уншагдаа. Тиихэдэ хүдэлмэришэд, алба хаагшадай дунда граждан оборонын штабай, курсануудай, районно штабуудай хүдэлмэрилэгшэд лекци, элидхэлнүүдые уншадаг.

Бэеэ хамгаалхаар зониие һургаха гэһэн хөөрэлдөөн олоной анхарал татаһаар. Илангаяа зунай үедэ гэр байрын дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агит-талмайнууд дээрэ граждан оборонын асуудалаар эмхидхэгдэһэн лекци, хөөрэлдөөнүүдтэ, кино харахаар гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд олоороо суглардаг байһан. Энэ талаар Улаан-Үдэ хотын Советскэ райондо граждан оборонын асуудалаар эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэри горитойгоор ябуулагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Граждан оборонын хүдэлмэри тухай арад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха талаар республикын кинофикациин управлени урда жэлэйхиһээ нилээд ехэ юумэ хэһэн байна. Тиин Улаан-Үдэ хотын «Прогресс», «Дружба», «Восток» болон бусад кинотеатрнуудта граждан оборооор тусхай һара соносхогдожо, кинофильмнүүд харуулагдаһан байгаа. Хамта дээрэ республика дотор 2019 кинофильм харуулагдаба.

«Энээниие хүн бүхэн мэдэхэ ёһотой» гэһэн гаршаг доро республикын телевиденеэр юһэн дамжуулга хэгдэһэн байна. Эдэ дамжуулгануудта медицинын албанай штабай начальнигууд, мал ажал, ургамал хамгаалха албанай хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдаһан байгаа.

Буряадай АССР-эй Культурын министерство, Улаан Хэрээһэнэй республикын бүлгэм республикын граждан оборонын штабтай суг байгша оной июль һараһаа 1977 оной июль болотор граждан оборно тухай улад зондо һайнаар тайлбарилха гэһэн харалга-конкурс соносхоһон байна.

Бэшүүрэй, Захааминай, Кабанскын болон бусад аймагуудай соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд арад зоной дунда граждан оборонын ябуулдаг хүдэлмэри тухай һонирхолтой ехэ юумэ эмхидхэһэн байха юм. Жэшээнь, республикын захахолын Захааминай аймагай хүтэлбэрилэгшэд соёл сурталай, «Знание», «Улаан Хэрээһэнэй» бүлгэмүүдэй, киногой хүдэлмэрилэгшэдтэй зүблөө, семинар үнгэргэжэ байгаад, граждан оборонын асуудалаар нютаг бүхэндэ лекци, хөөрэлдөөнүүд саг соогоо үнгэргэгдэдэг, кинофильмнүүд харуулагдадаг болоһон байна.

Республикын олохон ажахынуудай, барилгын организацинуудай болон библиотекэ, клубуудта, соёлой ордонгуудта граждан оборно тухай эмхидхэгдэһэн һайн стенд, булангууд бии. «Энээниие хүн бүхэн мэдэхэ ёһотой», «Мүнөө үеын добтолго ямар байхаб?» гэһэн выставкэнүүд болоно.

Арадай ажахын зарим участогууд дээрэ граждан оборонодо зорюулагдаһан һара, долоон хоног... нүүд соносхогдодог б... ниинь һайшаалтай. ... шээнь, судно-бүтээлгы... водто байгша оной сен... һарада граждан об... штабай начальник ... Елисеев энэ үе соо 23... рэлдөө эмхидхэһэн, 12 ... харуулһан байба.

Республикын гра... оборонын штаб аймаг... штабуудай орлогшонор ... лон клубуудые даагш... тай, кинотеатрнуудай ди... торнүүдтэй граждан о... нын хүдэлмэри арад ... дунда яажа ябуулха. ... хэхэдэ һайн бэ гэһэн ... далтайгаар семинар үнг... һэн байгаа. Гражда... нодо үдэр бүри анхар... табижа, улад зоноо ... соогоо бэеэ хамгаалжа ... дахаар һургаха хэрэгтэ... тадаа анхарал табия.

Л. ЛОСКУТНИКОВ,
Буряадай АССР-...
граждан оборонын шта...
начальнигай туһалагш...

ХИЛЫН СААНАҺАА
Телеграф
Телефон
Радио

УЛААН-БААТАР

ГАБШАГАЙ АЖАЛ—ИЛАЛТАНУУДАЙ ЭШЭ ҮНДЭҺЭН

ТАСС

СССР-эй эгээл дээдын шагналнуудта — Ленинэй орден ба Советскэ Союзай Геройн «Алтан одон» гэжэ хоёрдохи медальда, мүн хүндэлэлэй тэмдэг болохо зэбсэгтэ хүртэһөөрнь Монголой ниислэл хотын бүхы коммунистнууд, ажалшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые амаршална.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ, үнэн интернационалист - ленинец Леонид Ильич Брежневэй иимэ үндэр хайра шагналнуудта хүртэһэндэнь, бидэ совет арадтай хамта угаа сэхээр баярлажа байнабди гээд МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, партиин Улаан-Баатарай горкомой нэгэдэхи секретарь Б. Алтангэрэл ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ.

Монгол арадай ажабайдалда Леонид Ильич онсо һуури эзэлнэ: тэрэ — манай үнэн нүхэр, МНР-эй хүндэтэ гражданин, герой. МНР ба СССР-эй хоорондохи эбдэршэгүй, аха дүү ёһоной хани барисаае, олон талын харилсаа холбооe бэхижүүлхэ талаар хэһэн юумэн элеэр харагдана.

ДЕЛИ

ГҮНЗЭГЫ БАЯР БАЯСХАЛАН, ТАЛАРХАЛ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй түрэһөөр 70 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Индиин олониитын митинг Дели хотодо болобо. Индиин гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, парламентын гэшүүд, Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин, Индиин Коммунис партиин, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд митингдэ хабаадаһан байна.

Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Я. Б. Чаван митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, дэлхэйн элдэб оронуудай олон миллион хүн зон бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангаха хэрэгтэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарьта гүнзэгы баяр баясхалан хүргэнэ, талархалаа мэдүүлнэ. Манай оронуудай арадууд эбдэршэгүй бата хани барисаатай юм гэжэ тэрэ хэлээ. Орондомнай тохёолдоһон эгээл хүшэр хүндэ сагуудта СССР хододоо Индиин талада байдаг. Энэ талаар Л. И. Брежневэй агуу ехэ аша габьяа бии.

Һүүлэй үедэ бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада Л. И. Брежневһээ ехэ юумэ хэһэн гүрэнэй ондоо ажал ябуулагшые дэлхэй дээрэ олохо гээшэ хүшэр байна гэжэ КПИ-гэй Национальна Соведэй секретарь Б. Гупта хэлэбэ. Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл бэхижүүлхэ, национальна сүлөөрэлгын, демократиин ба дэбжэлтын хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ хэрэгтэ нүхэр Л. И. Брежневэй габьяа айхабтар ехэ байна. Уласхоорондын аюулгүй байдалай, хүн түрэлтэнэй эрхэ сүлөөгэй ба дэбжэлтын аша туһада Л. И. Брежневэй хизааргүй үнэн сэхээр ажал ябуулжа байһаарнь бүхы дэлхэй омогорхоно.

Индиин Национальна конгресс гэдэг партиин Бүхэиндиин комитедэй Генеральна секретарь В. Б. Раджу митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бүхы арадуудай аша туһада шахардуу байдал һуларуулха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулһанайнь түлөө арад зон Л. И. Брежневтэ баяр баясхалан хүргэнэ.

ПАРИЖ

Гваделупын коммунистнуудай съезд

ТАСС

Гваделупын Коммунис партиин VI съезд Гваделупа арал дээрэхи Пуэнт-а-Питр хотодо болобо. Гваделупын элдэб нютагуудай 300 гаран делегат, арадай түрүү үзэлтэй ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд энээндэ хабаадаа.

ГКП-гэй Генеральна секретарь ги Данент партиин ажал ябуулга ба саашанхи зорилгонууд тухай тоосоото элидхэл съезд дээрэ хэбэ.

КПСС-эй түлөөлэгшэ КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Мариин обкомой нэгэдэхи секретарь В. П. Никоновые съездын делегадууд халуунаар угтаа. КПСС болон бүхы совет арадһаа тэрэ Гваделупын коммунистнуудта аха дүүгэй амаршалга хүргэбэ.

Партиин хүтэлбэрилхы органууд һунгагдаа. Ги Данент ГКП-гэй Генеральна секретаряар дахин һунгагдаба.

СТОКГОЛЬМ

ЛПК-гай ПРАВЛЕНИИН ПЛЕНУМ

ТАСС

Швециин коммунистнууд гэдэг зүүнэй үзэлтэй партиин правлениин пленум эндэ боложо, политическэ ба эмхидхэлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. ЛПК-гай түрүүлэгшэ Л. Вириер пленум дээрэ элидхэл хээ.

Партиин эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн 1977 ондо тэмдэглэгдэхэеэ байһантай дашарамдуулан, энээндэ хабаатай асуудалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. ЛПК-гай ээлжээтэ XXV съездые 1978 оной январиин 4—8-да зарлахые правлениин пленум тогтоогоо.

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ИЛАЛТА

Чилиин ба уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие шорон түрмэһөө сүлөөлһэн ушарые дэлхэйн олониитэ халуунаар амаршална. Энэ хадаа бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүнүүдэй шухала илалта болоно гэжэ тэдэнэр сэгнэнэ

ХЕЛЬСИНКИ. Луис Корвалан сүлөөлэгдөө! Энэ хадаа фашизмда эсэргүүгээр Чилиин арадай хэһэн тэмсэлэй, Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэдэг уласхоорондын хүсэтэ хүдэлөөнэй үрэ дүн мүн гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Луис Корваланиие сүлөөлэлгэ фашизмда, дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй эсэсэй илалтада этигэн найдаха байһыемнай бэхижүүлнэ.

ГАВАНА. Фашис хунтын шорон түрмэнүүдтэ, концлагерьнуудта гурба үлүүтэй жэл соо тамалагдан хаагдажа байһан Луис Корваланиие сүлөөлэлгэ Чилиин арадай, дэлхэйн демократическа олониитын ехэ амжалта болоно гээд фашизмда эсэргүүгээр тэмсэдэг Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын комитедэй эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Шорон түрмэнүүдтэ тамалагдан хаагдажа байгшадые сүлөөлхын түлөө, хүнэй эрхэнүүдые һэргээхын түлөө улам эдэбхитэйгээр тэмсэхэ шухала гэжэ комитет заана.

СОФИ. «Һаналаа нэгэдэлгэ илаба», — гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ Чилиин ба уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Луис Корваланиие сүлөөлһэн ушарые сэгнэнэ.

БЕРЛИН. Чилиин Компартиин Генеральна секретариие түрмэһөө табилга — дэлхэйн түрүү үзэлтэй олониитын ехэ амжалта мүн гэжэ «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ.

ХАНОЙ. Чилиин арадай үнэн хүбүүнэй сүлөөдэ табигдаһан тухай мэдээсэлые вьетнам арад урма баяртайгаар угтаба. Чилиин, бүхы дэлхэйн демократическа олониитын баалалтада Пиночедэй фашистнууд тэсэнтүй сухариһан байна гэжэ хэблэл сэгнэнэ.

ДЕЛИ. Луис Корваланиие сүлөөлхын түлөө Советскэ Союзай эдэбхитэй тэмсэл пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта СССР-эй хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байһанай үшөө нэгэ гэршэ жэшээ болоно гэжэ «Пэтриот» газетэ тэмдэглэнэ. Бүхы дэлхэйн демократическа хүсэнүүдээр дэмжэгдэһэн Чилиин патриоднуудтай совет арадай һанал нэгэтэй байһанай ашаар энэ үргэн ехэ хүдэлөөндэ илалта туйлагдаба.

(ТАСС)

НЬЮ ЙОРК

ПРАВИТЕЛЬСТВО ТУШААЛҺАА БУУХАНЬ

ТАСС

Тель-Авивһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Израилиин премьер-министр И. Рабин тушаалһаа бууханъ. Кнессет — Израилиин парламент — тараагдаа. Тиигэжэ парламентын һунгалтые болзорһоонь урид үнгэргэхэ тухай шиидхэгдэбэ.

Тель-Авивай зээрхэг түримхэй милитарис политикаяа улам һүжэрөөһэнһөөнь уламжалан, экономическа, социальна ба политическэ түбэг бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһонһоо шалтагаалан, орон дотор правительственна кризис һүжэрһэн байна.

Һүүлэй үедэ, тодорхойлон хэлэхэдэ, И. Рабинай, оборонын министр Ш. Пересэй хоорондо хёмороо зүришэлдөөнэй эрид ургаһанһаа уламжалан, хүтэлбэрилхы парти дотор шанга тэмсэл эхилһэн байгаа. Эдэ бүгэдэнһөө правительство тушаалһаа бууха баатай болоо бшуу.

Израилиин правительствын тушаалһаа бууха болоһонтойнь дашарамдуулан, хэблэл иигэжэ тэмдэглэнэ: Правительственна кризисые Израилиин зонхилхы тушаалтад һамбаашалжа, Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар Женевэдэхи эбэй конференциие һэргээхэ хэрэгтэ хойшо татахые оролдохо байха.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР

△ ШТАНГА. Олимпиин нааданай чемпион Николай Колесников штанга гэнтэ үргэхэдөө, өөрынгөө тогтооһон бүхэсоюзна рекордые 2.5 килограммаар һайжаруулба. Тэрэ 127,5 килограмм үргэхэдөө, дүн хамта 280 (127.5 152,5) килограмм үргэжэ, СССР-эй кубогта хүртэбэ. Хүнгэншэг шэгнүүртэнэй дундаһаа удаадахи хоёр һууринуудые Куйбышевай Владимир Сазонов, Казахстанай Виктор Мазин (270—256 кг) гэгшэд эзэлбэ.

Дундууршаг шэгнүүртэн сооһоо Ленинаканай Юрий Вартанян дүн хамта 342.5 килограммай штанга үргэхэдөө, бүхэсоюзна рекорд дабаба.

△ САНА. «Динамо» бүлгэмэй суглуулагдамал командын санашад В. Очнев, Н. Груздев, А. Петров, А. Тихонов гэгшэд биатлонистнуудай бүхэсоюзна мүрысөөндэ 4х7.5 километрэй зайда эстафетэ дамжуулхадаа, зайгаа 1 час 36 минута 53 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлбэ. Урилдаанда хабаадалсаһан «Буревестник» бүлгэмэй команда түрүүшын гурбан зайда эрхимлэжэ ябаһан байгаа. Харин һүүлшын зай дээрэһээ урилдаанда гараһан дэлхэйн хэдэн удаа чемпион, Олимпиин нааданай чемпион А. Тихонов бултаниие ахижа, командаяа түрүү һуурида гаргажа шадаа.

— «Ижевскын винтовко» гэһэн мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, 1977 ондо үнгэргэгдэхэ дэлхэйн түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадаха кандидадууд олон болобо. Эндэ Олимпиин нааданай чемпионууд Н. Круглов, А. Тихонов, А. Елизаров гэгшэд һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулба. Тиихэдэ суглуулагдамал командада залуу санашад А. Петров, В. С... А. Никифоров гэгшэд... Эдэнэр лэ Финлян... удаань СССР-эй кубогта... тэхын түлөө Кавголова... рысөөнүүдтэ хабаадаха ... но. Эдэ мүрысөөнүүдтэ... баадалсажа, шалга... спортсменүүдһээ ороно... суглуулагдамал коман... рилагдахэ юм. Дэлхэй... рүү һуури эзэлхын т... рысөөн Норвегидэ ... дэхэ.

△ ХОККЕЙ. Бүмб... хоккейгээр Европын ... нуудай кубогта хүртэхы... лөө үнгэргэгдэһэн хаха... налай нааданда Моск... «Динамо» команда Фи... диин «ОЛС» командат... тоотойгоор тэнсэһэн ... Москвагай Обуховой ... нэхэдэг комбинадай ... дээрэ наадахадаа, ман... манда айлшадаа 6:3 ... гоор шүүбэ.

Москвагай «Динамо... мандын хоккеистнүүд ... хэлэй наада февра... һарада үнгэргэхэ юм. ... рэй али оронoй, ямар ... датай наадаха боло... үшөө тодорхойгүй.

△ Оронoй түрүү ... эзэлхын түлөө үнгэрг... байгаа нааданда Алма... «Динамо» команда ... илалта туйлаба. ... «Уральский трубник» ... дые 5:2 тоотойгоор ... дээ, зургаан уулзалгаһа... очкотой болобо.

△ ФУТБОЛ. Алтан ... рай эхилээд байхада ... мнай 4 клубай фут... нууд Европын коман... тай түрүү һуури ... түлөө наадажа эхилээ... даа. Мүнөө эдэнэрэй ... һаа гансахан Киевэй ... мо» илажа ябана. Эдэ... ропын чемпионуудай ... хүртэхын түлөө дүрбэ... гэ хахадай нааданда ... далсаха болобо.

(ТАСС)

«СПОРТОЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2 ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-... декабриин 15-да Москвада үнгэр... һэн 50-дахи тиражай дүнгүүдые ... тивна лотерейн главна управлени ... солбо.

«Спортлото»: Нэгэ хүн зургаан ... мер таажа, 5.000 түхэриг абаха ... бо. Табан номер таагшад—2 950 ... риг (65 карточка), дүрбэн номер тааһан хүнүүд ... түхэриг (3.634 карточка), гурбан номер таагшад ... хэриг абаха байна (72.636 карточка).

«Спортлото-2»: Нэгэшье хүн зургаан номер таа... Табан номер таагшад—4.317 түхэриг (19 кар... дүрбэн номер тааһан хүнүүд—76 түхэриг (1.38... точка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха (2... карточка).

5 дахи тиражай шүүбэринүүд декабриин 26-һаа ... риин 26 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС)

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда «Хүдөөгэй механизаторнууд улам олошорог лэ!» — түрүү бэшэг. «Социалис мүрысөөнэй ябаса» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой пленумһээ тоосоон.

Гурбадахи хуудаһанда. «Түрэл хизаарай дуушан» — С. Чагдуровай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин» — суглуулбари.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.00 — Шэнэ һонин. 14.10 — **«Олон түмэнэй ленинскэ университет».** «Шанартай ажал — нүлөөсэтэй ба сэдьхэл дүүргэхэ хэмжээн». 14.40 — **«Циркын аренэ дээрэ».** 15.20 — «Спортлото» наадалга. 15.30 — «Огненный мост» — кинофильм (1-дэхи сери). 16.50 — Забһарлалга. 17.00 — «Манай адрес — Советскэ Союз». 18.00 — «Время». 18.30 — «Спортлото» наадалга. 18.45 — **«Олон түмэнэй ленинскэ университет».** «Шанартай ажал — нүлөөсэтэй ба сэдьхэл дүүргэхэ хэмжээн». СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой В. Д. Постников дамжуулгада хабаадалсаха.

Улаан-Үдэ. 19.15 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.40 — «Огненный мост» — кинофильм (1-дэхи сери). 21.00 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 21.15 — «Хүн ба хуули». 22.05 — «Һамжалан хамгаалха зүргэ дээрэ» — Улаан-Үдын студиин телеочерк.

«Орбита». 22.25 — «Басагад, шадал шуумайгаа харуулаял». 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.15 — «Совет композиторнуудай дуунууд».

Улаан-Удэ. 19.40 — «Ургалтын табсангууд» — хөөрэлдөөн. 20.00 — «Нүхэр хүдэлмэришэн». 20.30 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 21.15 — забһарлалга.

«Орбита» 21.25 — «Манай адрес — Советскэ Союз».

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Субботын спортлотогой» декабриин 18-да үнгэргэгдэһэн 19-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

Нэгэдэхи тираж: Табан номер таагшад — 5.000 түхэриг (4 карточка), дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 390 түхэриг (732 карточка), гурбан номер таагшад 9 түхэриг абаха (33.846 карточка).

Хоёрдохи тираж: Табан номер таагшад — 5.000 түхэриг (8 карточка); дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 124 түхэриг (2.314 карточка), гурбан номер таагшад 5 түхэриг абаха байна (56.641 карточка).

«Субботын спортлотогой» 19-дэхи тиражай шүүбэринүүд декабриин 28-һаа январиин 28 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

Редакторай орлогшо М. Н. НИМА...

□ «БУРЯАД ҮНЭН» □ 1976 оной декабриин 23. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 02115.